

ЧАСТИНА 1
3
КЛАС

НАВЧАЄМО(СЬ) УКРАЇНСЬКОЇ РАЗОМ

Андрій Панченков
Ірина Старагіна
Ольга Романюк
Людмила Гуменюк

Всі права захищені.

Заборонено без письмового дозволу власників авторських прав використовувати будь-яким чином цю книгу або будь-яку її частину.

Андрій Панченков
Ірина Старагіна
Ольга Романюк
Людмила Гуменюк

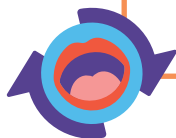

Навчаємо(сь) української разом

Навчальний посібник для 3 класу
з навчання мовами національних меншин
закладів загальної середньої освіти
(у 2 частинах, з аудіосупроводом)

Частина 1

**Схвалено для використання
в освітньому процесі**

Видавництво «Ранок»
Харків
2023

Всі права захищені.

Заборонено без письмового дозволу власників авторських прав використовувати
будь-яким чином цю книгу або будь-яку її частину.

УДК 811.161.2 (075)
П16

Схвалення для використання в освітньому процесі підтверджується рішенням експертної комісії з педагогіки та методики початкової освіти (www.ranok.com.ua/grifi_mon.html)

Експерти:

С. М. Кеслер, учитель української мови та літератури, учитель-методист Ужгородської ЗОШ I—III ступенів № 10 з угорською мовою навчання імені Дойко Габора

В. О. Оленюк, учитель української мови та літератури, учитель-методист Грушівської гімназії-філії Волоківської ТГ Чернівецького району Чернівецької області

О. Ф. Федоренко, кандидат педагогічних наук, начальник сектору професійного розвитку педагогічних працівників Державної установи «Український інститут розвитку освіти», доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Автори й видавництво висловлюють щирю подяку

Санні Мустонен, доктору філософії, кафедра педагогічної освіти, Університет Ювяскюля (Фінляндія) за слушні зауваження й конструктивні поради, що сприяли покращенню змісту навчального посібника

Умовні позначення:

Панченков А. О.

П16 Навчаємо(сь) української разом : навч. посіб. для 3 кл. з навчанням мовами нац. меншин закл. загал. серед. освіти (у 2 частинах, з аудіосупроводом) : Ч. 1 / А. О. Панченков, І. П. Старагіна, О. В. Романюк, Л. Я. Гуменюк. — Харків : Вид-во «Ранок», 2023. — 96 с. : іл.

ISBN 978-617-09-8054-0

УДК 811.161.2 (075)

Зміст навчального комплекту є виключно відповідальністю видавництва «Ранок» і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу, Міністерства закордонних справ Фінляндії.

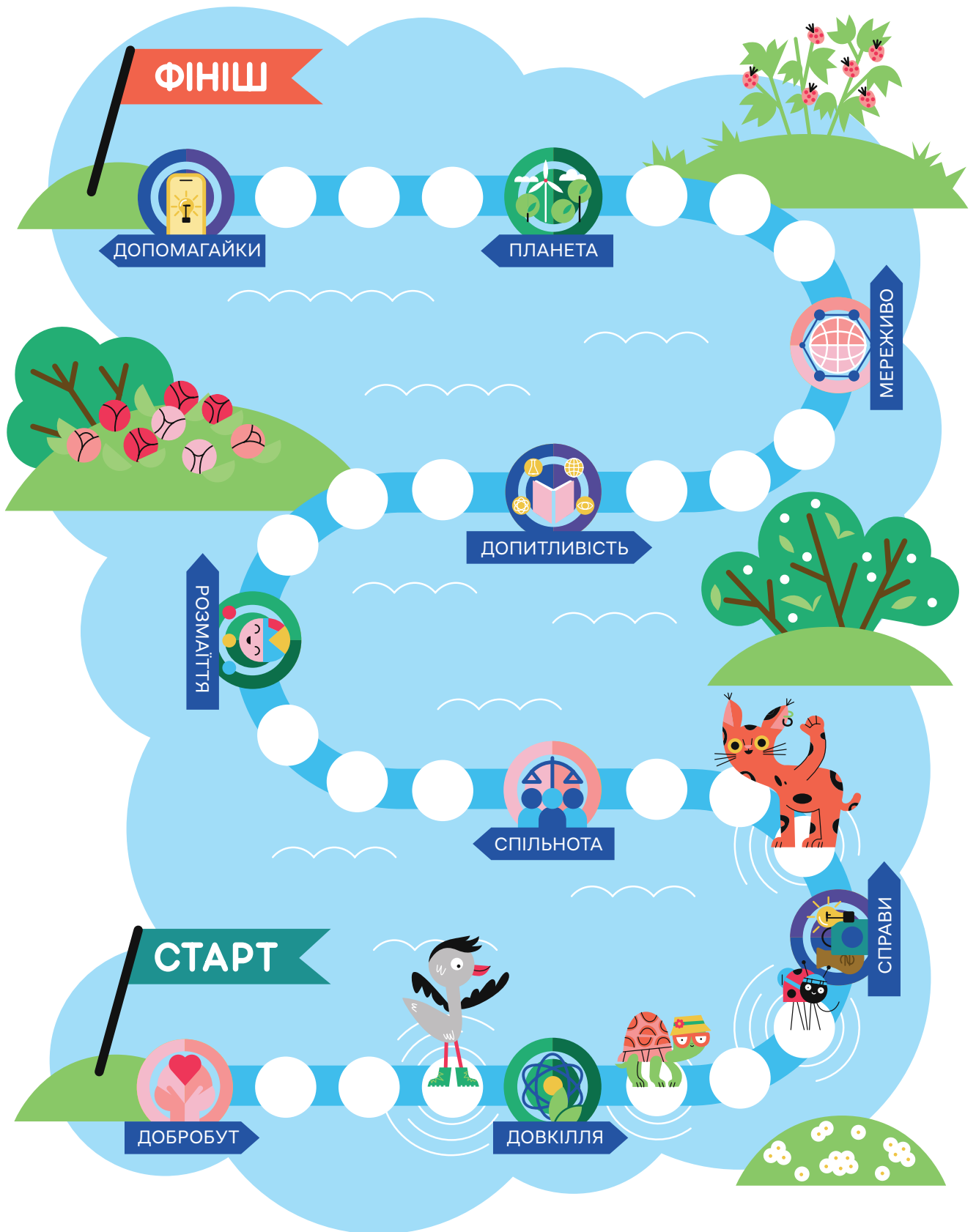

ISBN 978-617-09-8064-9
ISBN 978-617-09-8054-0 (ч. 1)

- © Панченков А. О., Старагіна І. П., Романюк О. В., Гуменюк Л. Я., 2023
- © Мікеладзе Нато, ілюстрації, обкладинка, 2023
- © Аралова Тетяна, ілюстрації, 2023
- © Гораш-Буланова Анастасія, фотографії, макет, 2023
- © ТОВ Видавництво «Ранок», 2023

Всі права захищені.

Заборонено без письмового дозволу власників авторських прав використовувати будь-яким чином цю книгу або будь-яку її частину.

Всі права захищені.

Заборонено без письмового дозволу власників авторських прав використовувати будь-яким чином цю книгу або будь-яку її частину.

Тема 1. Наш добробут

Мій літній щоденник

1.

Понеділок, 3 серпня

Учора я, Даріна та дядько Василь були в лісі. Ми грали та засмагали на галявині.

Була гарна погода, сіне небо, легкий вітерець. Стало спекотно. І дядько Василь нагадав нам про головні убори.

Потім Даріна спостерігала за білкою, а я фотографував сороку. Раптом ми побачили поламане гілля, сміття і зруйнівний мурашник.

Ми допомогли лісу. Я і Даріна прибрали галявину. Дядько Василь зробив огорожу для мурашника.

Вівторок, 4 серпня

Сьогодні я і бабуся поїхали в парк розваг. Спочатку ми стояли біля світлофора і чекали на зелене світло. Потім обережно перейшли дорогу. На переході я тримав бабуся за руку.

В автобусі я зустрів Тараса з мого класу. Він був із дідусем. Дідусь познайомився з моєю бабусяю. Усі раділи.

До парку від зупинки ми йшли тротуаром. Люди навколо кудись поспішали. Нас обігналі двоє хлопчиків. Вони гралися м'ячем.

І раптом м'яч полетів у бік дороги. Один хлопчик хотів бігти за м'ячем. Але дідусь зупинив його. М'яч викотився на дорогу і зник під колесами авто. Не грайся біля дороги!

2.

Дари́на — дядько

[a]
 а я

не́бо — си́не

[e]
 е є

діду́сь — лю́ди

[y]
 у ю

3.

ь

...

я, ю, є, і

...

4.

[й]

...

Візьмі́ із собо́ю
 пля́шку води́!

Поклади́ в рюкза́к
 сво́є пе́чиво!

Нагоду́й
 сво́ю кі́шку!

Помий ру́ки
 пе́ред їдо́ю!

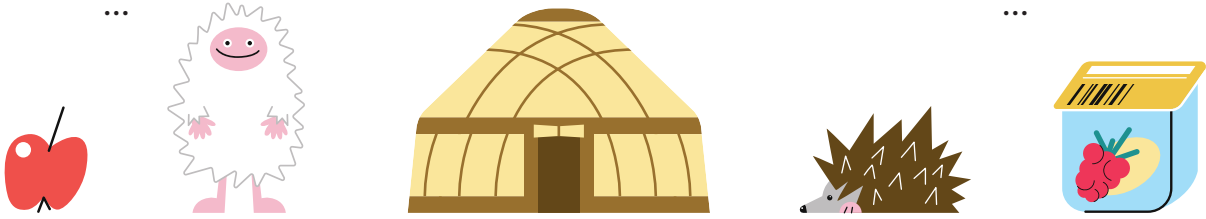
Їж одне́ яблуко
 ко́жен день!

Й

...

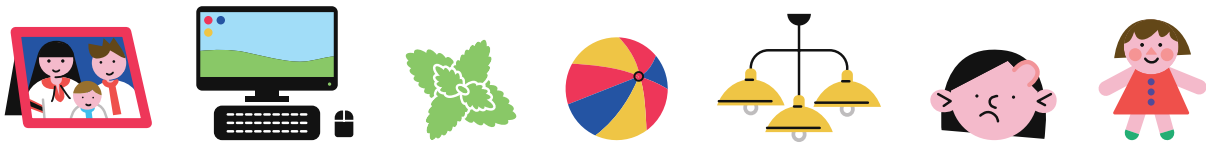
Я, Ю, Є, Ї

...

[Й]

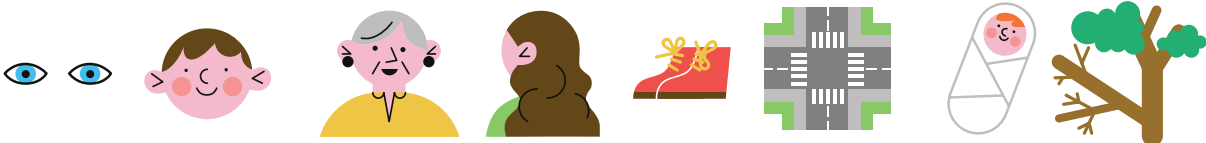
...

Одна б́уква позначає два зв́уки: ...
Дві б́укви позначають оди́н звук: ...

Дві б́укви позначають оди́н звук: ...

9.

ТАЄМНІЦІ ХМАР

Це сталося влітку. На подвір'ї були лише я та моя бабуся. Я нудьгував і чекав, коли закінчиться спека. А бабуся відпочивала.

Хвилини танули, немов морозиво...

Якраз від морозива я би не відмовився! Особливо від полунічного.

Від думок про смачненьке мене відволікла бабуся:

— А ти бачиш, що діється на небі?

— Тю! Звісно ж, бачу! Підняв голову — усє як на долоні.

— Зрозуміло, — усміхнулася бабуся. — І когó ж ти побачив угорі?

— Когó-когó? Нікого... Навіть пташки не літають у такий спекотний день.

— А корова! Чому ти не кажеш про корову? Ще й під парасолькою!

Тієї миті я згадав, що влітку бувають сонячні удари. Коли сонце сильно напече голову. Проте бабуся була у своєму синьому капелюсі.

Це мене трохи заспокоїло. Тому я рішуче та правдиво відповів:

— Корови НЕ літають!

— Їм і не треба вміти літати. Вони просто блукають у хмарах, як безліч інших істот та історій.

Бабуся сіла ближче до мене та прошепотіла:

— Хмари — це секретики неба. Дізнатися їх можна саме влітку. Потрібно лише...

Марія Артєменко

10.

- Корóви НЕ літають!
- Їм і не треба вмiти літати. Вони прóсто блукáють у хмáрах, як бéзліч iнших iстóт та iстóрiй.

Розмóва двох абó кількóх осiб — це **дiалóг**.

11.

- А ти бáчиш, що дiється на нéбi?
- Звiсно ж, бáчу!
- I когó ж ти побáчив (побáчила) угорi?
- Когó-когó? ...

швiдко

повiльно

гóлосно

тiхо

емоцiйно

неемоцiйно

Піклуюся про безпеку

1.

— Тату, для чого тобі цей червоний термос? Розкажи мені!

— Ха-ха-ха! Це ж не термос!

— Даніле, припини! Івасику, це дуже важливий пристрій. Він допомагає вогонь гасити.

— Ця штука може вогонь гасити?

— Так, і тому її називають во-гне-гас-ник.

— У кожному автомобілі обов'язково є вогнегасник.

— Чим можна гасити пожежу?

— Пожежу можна гасити цупкою тканиною. Такий спосіб гасіння важливий.

— А можна гасити пожежу піском або землею. Цей засіб важливіший.

— А можна гасити пожежу вогнегасником. Цей засіб найважливіший!

— У кожній школі обов'язково є вогнегасники.

2.

спонукальне речення

розповідне речення

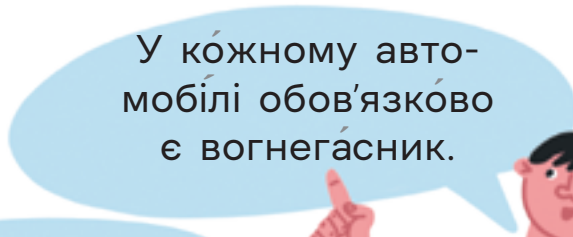

Розкажи мені!

Чим можна гасити пожежу?

питальне речення

У кожному автомобілі обов'язково є вогнегасник.

3.

ли́ст + па́дати = листопа́д
 ске́ля + ла́зити = скелелáз
 во́гoнь + метáти = вогнеме́т
 ли́д + рубáти = льодору́б

сні́г + па́дати = ...
 вода́ + ла́зити = ...
 вода́ + метáти = ...
 лі́с + рубáти = ...

4.

товсти́й — товсти́ший — найтовсти́ший
 худі́й — ... — найхуді́ший
 холо́дний — холо́дні́ший — ...
 си́льний — ... — ...
 до́брый — ... — ...
 смі́ливий — ... — ...
 безпе́чний — ... — ...
 дорóслий — ... — ...

яскра́вий
 яскра́ві́ший
 найяскра́ві́ший

5.

Перший дракон чорний, а другий
Чорний дракон низький, а білий дракон
Високий дракон веселий, а низький дракон
Сумний дракон товстий, а веселий дракон
Худий дракон молодий, а товстий дракон

Слова з протилежним значенням — це **антоніми**.

6.

ВОДОМЕТНИЙ ДРАКОНЧИК

Жили собі дракони. Вони літали в небі й дихали вогнем — усі, крім наймолодшого. Він не вмів дихати вогнем, а дихав водою й мильною піною. Ось тому з нього всі сміялися й називали водометним. І не брали із собою на прогулянки. А він від того дуже страждав.

Одно́го ра́зу в мі́сті було́ свя́то, і за́проси́ли, як зви́чайно, драко́нів, щоб вони́ влаштува́ли феєрве́рк. І всі драко́ни полети́ли до мі́ста, а наймоло́дшого зали́шили вдо́ма. Як за́вжди.

І розпо́чалос́я свя́то: у ні́чне не́бо зді́ялися драко́ни та й ну́ дихати во́гнем! Га́рно було́!.. Як же ж вони́ літа́ли, які во́гняні крє́нделі в не́бі вимальо́ували, які букє́ти запáлювали!

Усі́ люди́ рину́ли на ву́лиці, крича́ли «ура́» й плє́скали в доло́ні...

А драко́ни так стара́лися, що геть забу́ли про обере́жність.

Одна́ і́скра впáла на дах буди́нку — дах охопи́ло по́лум'я, а за да́хом — увє́сь буди́нок. А за ним — сусі́дній: мі́сто було́ перева́жно дере́вяне й горі́ло швидко. Що тут зчи́нилося! Веремі́я, кри́ки, дим...

Лише́ оди́н хло́пчик не розгуби́вся. У нього́ був вело́сипє́д, і він знав, де печє́ра драко́нів. Хло́пчик ско́чив на сідло́ і за кі́лька хвили́н уже́ сту́кав у драко́нові две́рі — клі́кав водомє́тного драко́на на допо́могу.

Водомє́тний драко́нчик страше́нно боя́вся во́гню, але́ тре́ба ж було́ рятува́ти мі́сто!.. Ось він злеті́в у гаря́че ні́чне не́бо та й ну́ дихати водо́ю і пі́ною на пала́ючі дахи́! Во́гонь шипі́в, дим щипáв за о́чі, уже́ й дихати ні́чим, уже́ й пі́на закінчує́ться, протє́ драко́нчик з оста́нніх сил поли́вав поже́жу — поли́вав, поли́вав, до́ки й зо́всім загаси́в.

Відто́ді з нього́ вже́ ніхто́ не смі́явся. Навпа́кі — йому́ споруди́ли па́м'ятник, а найголо́вніший мі́ський уря́дник ви́дав за́ко́н «Про проти́поже́жну безпе́ку». У то́му за́ко́ні було́ напи́сано, що во́гнедихі́ драко́ни повинні́ за́вжди бра́ти із собо́ю на прогу́лянку водомє́тного.

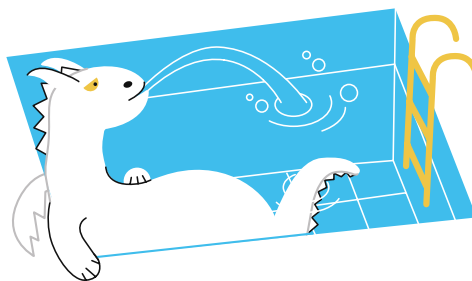
А кмі́тливому хло́пчикові подарува́ли нови́й вело́сипє́д.

Ма́рина та Серге́й Дяче́нки

ДРАКОНИ-ПОМІЧНИКІ

- Драко́не, у нас
- Чим я мо́жу допомогти́?
- Будь ла́ска, допоможи́ ... !
- Бу́дьте обере́жні, я починаю́

8.

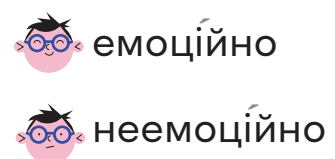
Учора Черепáха, Бédрик, Рисеня́ і Лелéка збиралися в гóсті до Їжакá.

Áха одягну́ла ..., Ёня ..., Ёка

Вони́ дýже ..., але́ Рик ще

Нарéшті всі Ра́птом Рик захвилюва́вся і Друзі́ почали́ свари́тися, але́ Áха

І тут усі побáчили Він поверну́вся до кварти́ри і вiмкнув свою́ Так він подбáв про

Радість кожного дня

Рисеня: Який чудовий ранок! Пригощайтеся! Я приготував сніданок. Ось млинці із сиром та ароматний чай. Я люблю рано прокидатися і готувати. Смачний сніданок — гарний початок дня!

Лелєка: Прекрасний ранок! Дякую, Ёню, за сніданок! І я прокинувся рано. Я люблю літати вранці. Особливо я люблю кружляти. Сьогодні я пролетів чотири кілометри. Ранковий політ — гарний початок дня!

Череп'аха: Дякую, Ёню, за налісники і запашний чай! Саме його аромат допоміг мені прокинутися! Я люблю спати дев'ять годин щодня. А вчора я заснула пізно і спала тільки сім годин. Добре виспатися — гарний початок дня!

Бєдрик: Дякую, Ёню, за млинці! Вони вранці нагадали мені сонце. Я люблю прокидатися від яскравих променів. А сьогодні хмарний ранок. Млинці допомогли мені прокинутися. Сонячний ранок — гарний початок дня!

2.

Який чудовий
ра́нок!

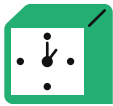

Я приготува́в
сніда́нок.

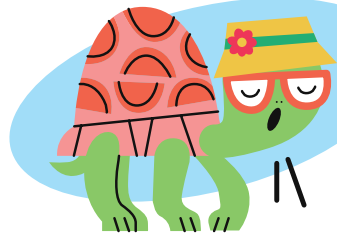

3.

о́дин, два, три ... де́в'ять

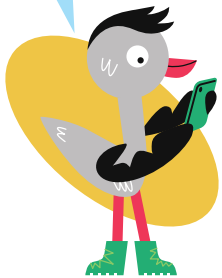

Я люблю́
спа́ти де́в'ять
годи́н!

4.

Я пролеті́в
чо́тири кіло-
ме́три.

Я пролеті́в
чо́тири кіло-
ме́три!

Я пролеті́в
чо́тири кіло-
ме́три?

Я пролеті́в
чо́тири кіло-
ме́три?!

5.

Слова́ з одна́ковим або́ близькі́м
зна́ченням — це **сино́німи**.

Ось млинці́ із
сіром та аромат-
ний чай.

Дякую́, Ёню́,
за налі́сники
і запашні́й чай!

Всі́ права захи́щені.

Заборо́нено без письмового дозволу́ власників авторських прав вико́ристовувати
будь-яким чи́ном цю́ книгу́ або́ будь-яку́ її́ части́ну.

6.

ХТО З'ЇВ МОЮ ПІЖАМУ?

Ма́ма поцілува́ла мене́ й мо́вила:

— А тепе́р — спа́ти. Добра́ніч!

Я склав іграшки. Розстелив ліжко. Почистив зуби. Час одягнути улюблену жовту піжаму. Але де ж вона?

У кріслі подивився — немає. Під столом — теж. І у ванній на гвіздочку. І навіть у мішку з іграшками. Піжами немає ніде! Отже, хтось її з'їв.

Я посмікав тата за рукав:

— Тату, чим ти вечеряв?

Тато розповів.

— І все? — перепитав я.

— І все, — підтвердив він.

— А мою жовту піжаму... ти не їв? Може, зачитався та зовсім випадково проковтнув?

— Сумніваюся, — мовив тато. — Якби так сталося, зовсім випадково, на бороді лишилися б жовті нитки.

Я пильно обдивився татову бороду, але жодної нитки на ній не було.

Ма́му я знайшов у коридорі. Вона сушила волосся феном.

Я спитав прямо:

— Ма́мо, це ти з'їла мою піжаму?

— Яку саме? — уточнила вона. — Жовту зі слониками чи зелену в горошок?

— Жовту!

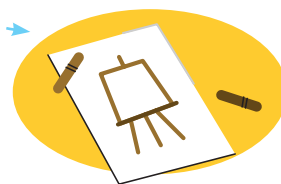
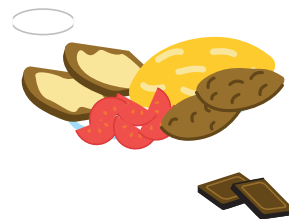
— Ні. Жовтої я не їла.

Тоді я рушив на пошуки старшої сестри. Її знайти не просто. Вона може замкнутися у шафі, щоб ми з братом їй не заважали. А може висіти на спортивних кільцях під стелею.

Досить часто сестра малює за мольбертом. Цього разу вона стояла на голові посеред вітальні.

— Хто з'їв мою жовту піжаму? — спитав я.

— Або шафа, або пральна машина, або Той, Хто Живе Під Диваном.

Пра́льна маши́на була́ порожня. У ша́фі висі́ли два́дцять ві́сім та́тових соро́чок. Той, Хто Живе́ Під Дива́ном, був не вдо́ма. Жо́втої піжа́ми ніде́ не було́.

Іще́ лишався мо́лодший брат.

— Наві́що ти з'їв мою́ жо́вту піжа́му? — спита́в я з доко́ром. — Це ж моя́ улю́блена!

Брат обу́рився та про всяк ви́падок дав мені́ зда́чі. А я про всяк ви́падок дав йому́. Прийшла́ ма́ма й пояс-ніла, що брат не їв жо́втої піжа́ми.

А по́тім поверну́вся Той, Хто Живе́ Під Дива́ном. Він — **прі́вид**, працює́ в тунелі́ метро́. Прі́вид до́брий, але́ бешке́тний.

Той, Хто Живе́ Під Дива́ном, зізна́вся: жо́вта піжа́ма його́ за́вжди ва́била. Але́ він стрі́мувався щосі́ли з пова́ги до мене́. Ми ж дру́зі. Прі́вид пора́див пере́вірити на́шого пе́сика.

— Пе́сику, це ти з'їв мою́ жо́вту піжа́му? — спита́в я.

— Е-е... це була́ твоя́? Така́ смачна́, — хоті́в зні́чено ска-за́ти він.

А наспра́вді ви́мовив:

— Гав! Гав!

Я вже зібрався розре́витися, але́ пе́сик зно́ву сказа́в:

— Гав! Гав!

У пере́кладі це означа́ло:

— Ну що ж ти одра́зу в сльо́зи! Я пожа́ртува́в. Твоя́ піжа́ма ду́же м'яка́. І те́пла. І жо́вта. Я ду́мав спа́ти на ній під бата́рею.

— То он воно́ що!

Я рішу́че підійшо́в до **бата́реї**, розсу́нув што́ри. Ось і вона́! Моя́ жо́вта піжа́ма! Ці́ла!

По́тім ми з пе́сиком помі́нялися. Я йому́ — свою́ поду́шку, він мені́ — піжа́му.

То нічо́го, що я тепе́р без **поду́шки**! Мо́жу поспа́ти й підкла́вши під го́лову кулачо́к. В улю́бленій жо́втій піжа́мі м'яко́ й так.

Оле́ся Ма́мчич

7.

У ша́фі висі́ли двáдцять ві́сім та́тових сорочо́к.

двáдцять оди́н

двáдцять два

двáдцять три

...

двáдцять де́в'ять

двáдцять одна́

двáдцять дві́

двáдцять три́

...

двáдцять де́в'ять

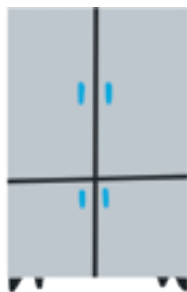
двáдцять одне́

двáдцять два

двáдцять три́

...

двáдцять де́в'ять

8.

— Ма́мо, зні́кла моя́ улю́блена шкарпе́тка.

— Яка́ са́ме?

— Си́ня в зе́лений горо́шок! Допомо́ж мені́ її́ знайти́!

— Я ба́чила в пра́льній маши́ні і́ншу шкарпе́тку. Зе́лену в си́ній горо́шок. Де ле́жить ця́, я не зна́ю! Спи́тай у та́та!

9.

Я люблю вигулювати собаку. Вигулювання собаки — це дуже цікава і весела справа.

Я люблю — це дуже цікава і весела справа.

ШВИДКО

ГОЛОСНО

ЕМОЦІЙНО

ПОВІЛЬНО

ТІХО

НЕЕМОЦІЙНО

Піклуюся про здоров'я

1.

Для гарного здоров'я моя сім'я робить зарядку. Мама нахилиє голову ліворуч і праворуч. Тато нахилється до підлоги дванадцять разів. Ми із сестрою робимо вправу з гантелями. Це дуже корисно.

Для гарного здоров'я я загартовую своє тіло. Я загартовуюся босоніж. Я люблю ходити без взуття навіть за температури тринадцять або чотирнадцять градусів. Це дуже корисно.

Для гарного здоров'я я теж загартовую свій організм. Я загартовуюся водою. Уранці я мию обличчя спочатку гарячою водою, а потім — холодною. Увечері я миюся під контрастним душем. Це дуже корисно.

Для гарного здоров'я я провітрю свою кімнату. Я відчиняю вікно і зачиняю його через п'ятнадцять або шістнадцять хвилин. Перед сном у кімнаті завжди свіже повітря. Це дуже корисно.

ліво́руч — право́руч
 гаря́ча — ...
 зачина́ю — ...

вго́ру — ...
 до́вгий — ...
 раді́ти — ...

зага́ртвую — зага́ртвуюся
 ми́ю — ...
 нахиля́є — ...

вита́раю — ...
 трену́ю — ...
 гойда́є — ...

11	о́дін і де́сять	оди́на́дцять
12	два́ і де́сять	двана́дцять
13	три́ і де́сять	трина́дцять
14	...	чоти́рна́дцять
15	п'я́ть і де́сять	...
16
17	сі́м і де́сять	...
18	...	ві́сімна́дцять
19	де́в'ять і де́сять	...

5.

РАНКОВА РЇХАНКА

Поста́в но́ги на шири́ні плечей,
трима́й ру́ки на по́ясі.

Впра́ви для ши́ї

- 1 Поверта́ння голови́: по че́рзі поверта́й го́лову правору́ч і лівору́ч.
- 2 Нахиля́ння голови́: по че́рзі нахиля́й го́лову впе́ред і наза́д.

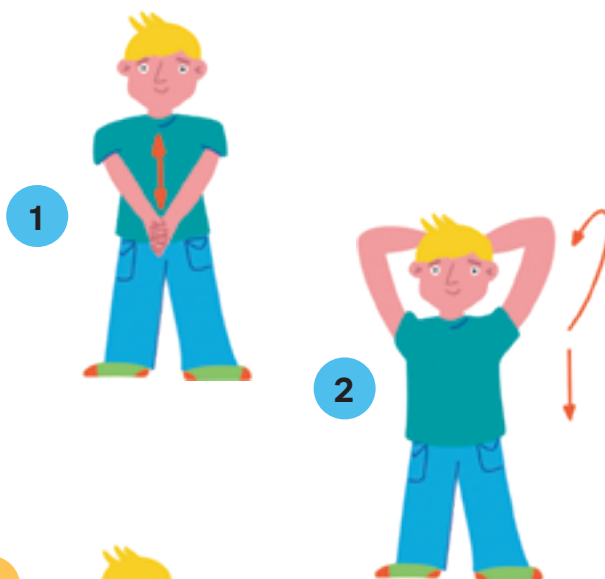
Впра́ви для плечей і рук

- 1 Оберта́ння плечі́ма: оберта́й плечі́ма по че́рзі вго́ру наза́д і впе́ред уні́з.
- 2 Оберта́ння рука́ми: оберта́й рука́ми наза́д і впе́ред.

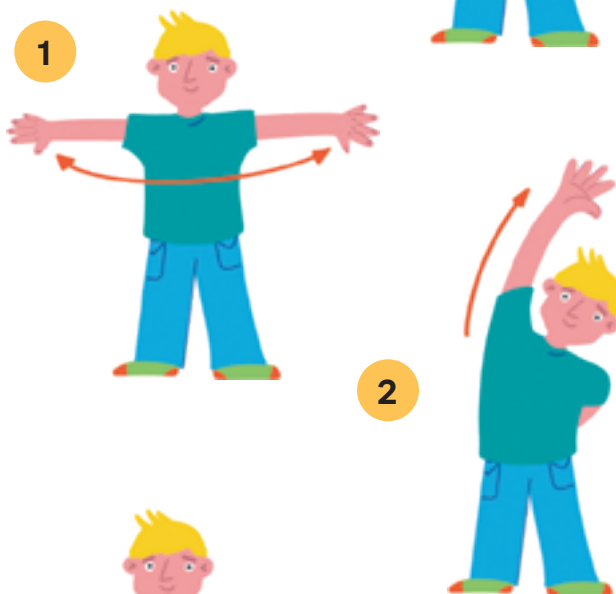
Вправи для грудей і спини

- 1 Піднімання рук: з'єднай кисті рук попереду. На вдиху піднімай руки, а на видиху — опускай.
- 2 Розведення рук: випрямляй руки перед собою і згинай у ліктях, а потім розводь назад.

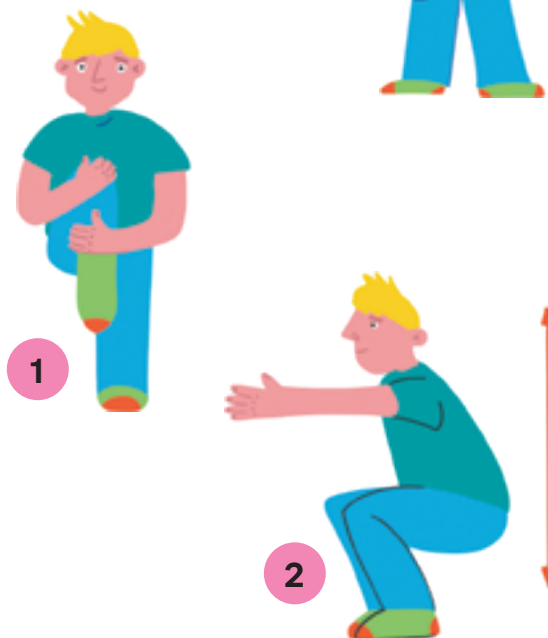
Вправи для тулуба

- 1 Скручування: розводь руки в сторони та обертайся.
- 2 Нахилання: нахиляй тулуб уперед, назад, праворуч і ліворуч.

Вправи для ніг

- 1 Згинання ніг: згинай праву ногу в коліні прямо перед собою. Підтягуй коліно руками до живота.
- 2 Присідання: простягай руки вперед, присідай на вдиху і вставай на видиху.

6.

Лев має тридцять зубів.

Собака має сорок два зуби.

Свиня має сорок чотири зуби.

Мурахоїд має п'ятдесят два зуби.

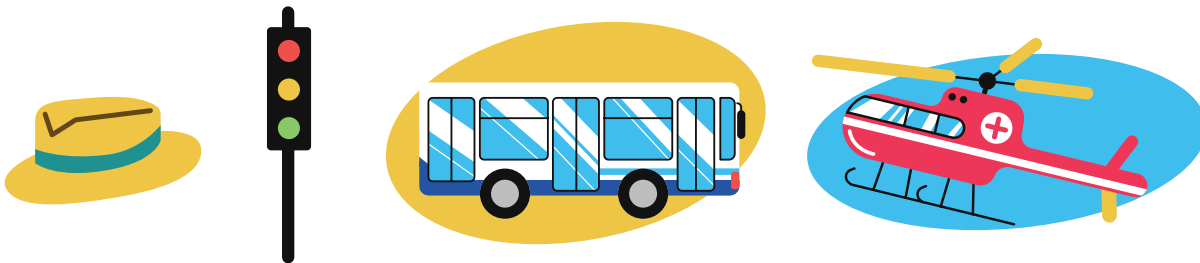
Кашалот має шістдесят зубів.

10	одін десяток	десять
20	два десятки	двадцять
30	три десятки	...
40	чотири десятки	сорок
50	п'ять десятків	...
60	шість десятків	...
70	...	сімдесят
80	вісім десятків	...
90	дев'ять десятків	дев'яносто

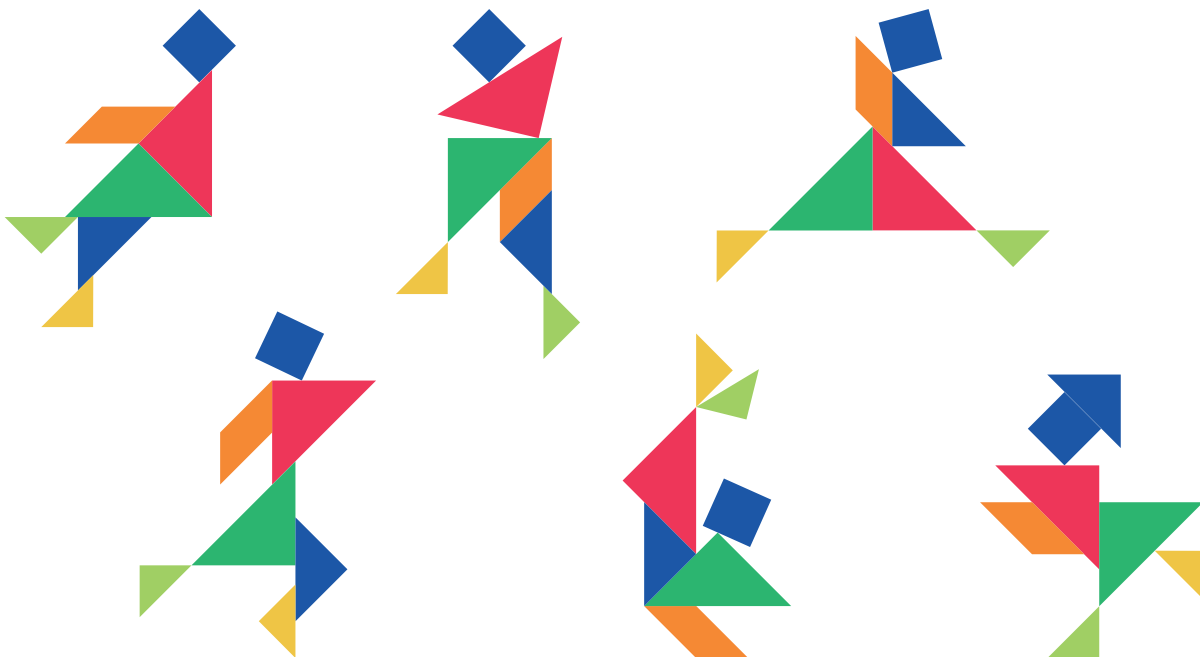
7.

одін	велосипéd
два, три, чотіри	велосипéди
п'ять, шість, сім, вісім, дéв'ять	велосипédів

8.

Складáй лю́дину. Бері́ сі́ній чоти́рику́тник. Це́ голо́ва. Кладі́ під́ ним черво́ний трику́тник. Ліво́руч кладі́ ора́нжевий чоти́рику́тник. Це́ ру́ки. По́тім кладі́ під черво́ним трику́тником вели́кий зеле́ний трику́тник. А ліво́руч кладі́ мали́й зеле́ний трику́тник. Тепéр кладі́ право́руч сі́ній трику́тник. А під́ ним — жо́втий трику́тник. Це́ но́ги.

Тема 2. Наше довкілля

Дивовижні винаходи

1.

Мárта і Дани́ло були́ на о́зері. Там вони́ побачили ба́бку.

- Яка́ ціка́ва кома́ха! Кри́ла дозволяють їй висіти в пові́трі.
- Так, це ба́бка! Вона́ висіть у пові́трі, як ма́ленький гелікопте́р!
- Лю́ди спостері́гали за ба́бкою і ви́найшли гелікопте́р.

Ра́птом щось плю́снуло. Одна́ жа́ба стрибну́ла у во́ду.

- Яка́ прудка́ жа́ба! А он на лата́тті сидя́ть іще́ дві жа́би.
- А на ка́мені аж п'я́ть жа́б! Вони́ ма́ють такі ла́пи, як ла́сти!
- Лю́ди спостері́гали за жа́бою і ви́найшли ла́сти.

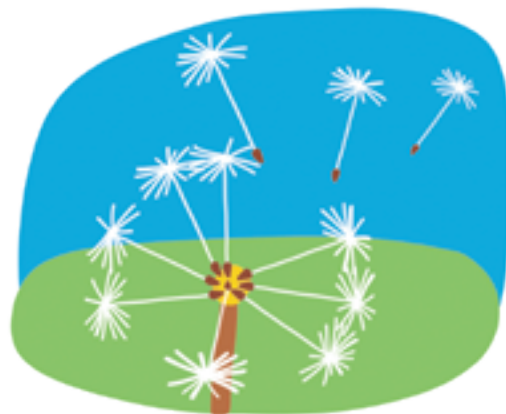

Аж ось Ма́рта помітила вели́чезне паву́тіння.

- Дивови́жне паву́тіння! Хтось сплів вели́чезну сі́тку.
- Це зробив паву́к. Його́ сі́тка не пропу́стить жо́дної кома́хи.
- Лю́ди спостері́гали за паву́ком і ви́найшли захисну́ сі́тку від кома́х.

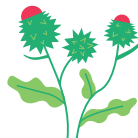
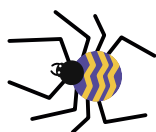
Легкий ві́тер прині́с пухна́сте насі́ння кульба́би.

- Які́ га́рні білі парасо́льки!
- Вони́ дуже́ схо́жі на ма́ленькі парашу́ти!
- Лю́ди спостері́гали за кульба́бою і ви́найшли парашу́т.

2.

о́дін	парашу́т
два, три, чо́тири	парашу́ти
п'ять, шість, сім, ві́сім, де́в'ять	парашу́тів

одна́	жа́ба
дві, три, чо́тири	жа́би
п'ять, шість, сім, ві́сім, де́в'ять	жаб

одне́	о́зеро
два, три, чо́тири	о́зера
п'ять, шість, сім, ві́сім, де́в'ять	озе́р

3.

 4 = Ъ 1 = Б

4.

ВИНАХІДНИК ГЕЛІКОПТЕРА

Відомий винахідник Ігор Сікорський народився в Києві. У дитинстві він любив читати про винаходи і мріяв про повітряні кораблі. Ігор Сікорський навчався в Києві, а потім у Парижі (Франція). Згодом він переїхав у Сполучені Штати Америки.

Ігор Сікорський розробляв літаки. Він хотів створити машину для рятування людей у різних небезпечних місцях. Такою машиною став гелікоптер. Він може швидко підніматися в повітря і приземлятися на малому майданчику. За це гвинтокрили швидко стали

популярними та їх почали знімати в кіно. Усього винахідник створив вісімнадцять моделей гелікоптерів. Деякі з них навіть можуть сідати на воду.

Зараз вертольоти в усьому світі допомагають лікарям і рятувальникам, будівельникам і військовим.

5.

ВЛАСНІ НАЗВИ

Ім'я	Прізвище	Назва міста	Назва країни
Ігор	Сікорський	Париж	Франція

6.

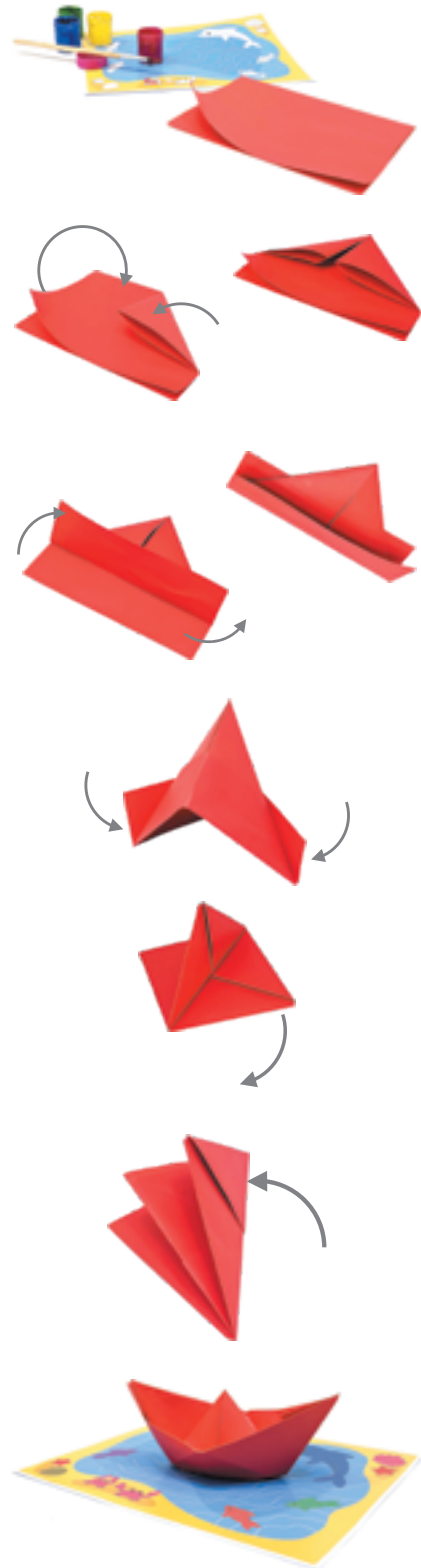
Київ — у Києві
Миколаїв — у ...

вертоліт — ...
політ — два ...

винахід — ...
вечір — два ...

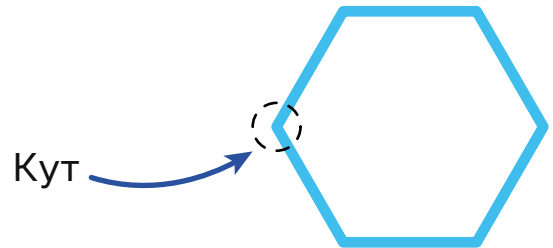
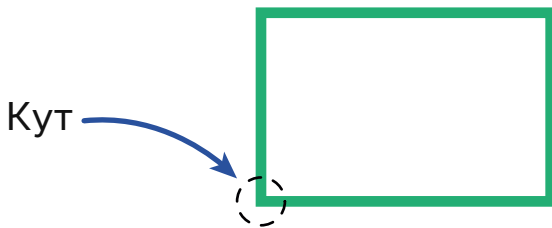
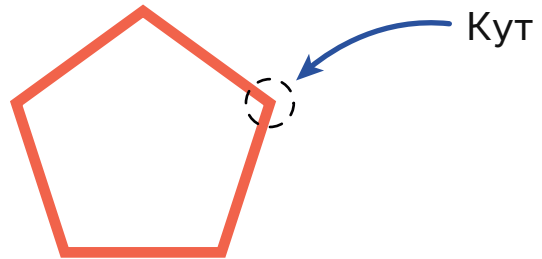
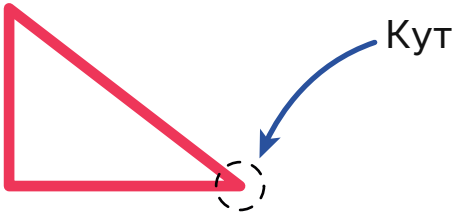
7.

1. Візьми́ прямоку́тний а́ркуш папе́ру і зігни́ на́впіл.
2. Продо́вж згинати́ ве́рхню часті́ну й утвори́ два трику́тники.
3. Ні́жню часті́ну фігу́ри зігни́ догори́ з одні́єї сторо́ні і наклади́ на трику́тники. Перегорни́ фігу́ру і зігни́ ні́жню часті́ну догори́ з іншо́ї сторо́ні.
4. Ма́лі трику́тники зігни́ й утвори́ оди́н вели́кий трику́тник.
5. Розкри́й трику́тник як дзьоб і склади́ проти́лежні сто́рони. Утвори́ квадра́т.
6. Ні́жню часті́ну квадра́та зігни́ догори́ з одні́єї сторо́ні. Перегорни́ фігу́ру і зігни́ ні́жню часті́ну догори́ з іншо́ї сторо́ні. Утвори́ трику́тник.
7. Розкри́й трику́тник як дзьоб і склади́ проти́лежні сто́рони. Потягни́ за кра́ї. У тебе́ ви́йшов чо́вен.

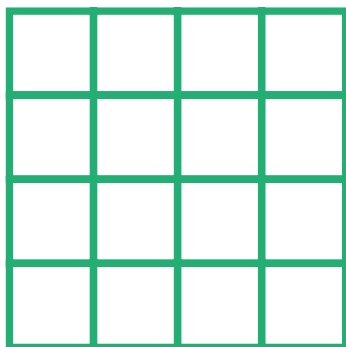

три ку́ти = трику́тник
чо́тири ку́ти = ...
п'ять ... = п'ятику́тник
шість ... = шестику́тник

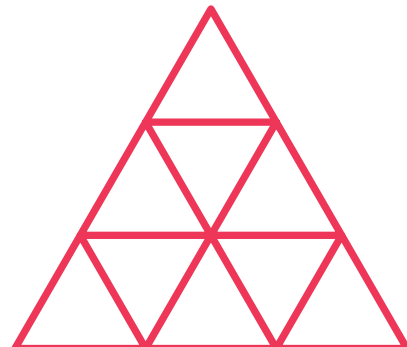

Скільки квадратів
є на малюнку?

малий
великий

Скільки трикутників
є на малюнку?

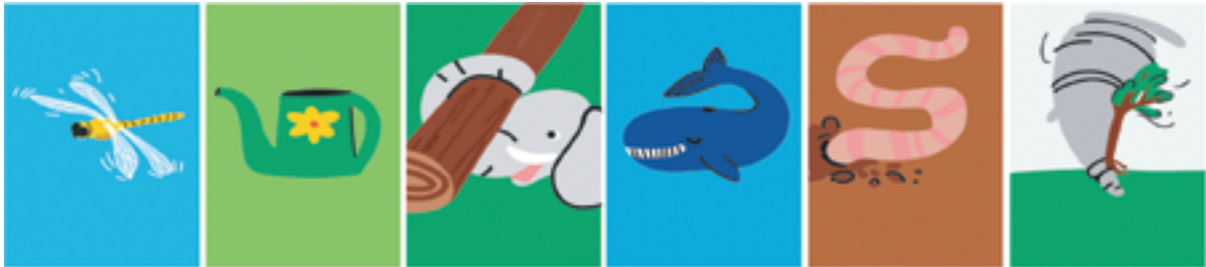
менший
більший

найменший
найбільший

10.

Людина спостерігала за бабкою. Згодом людина створила гелікоптер.

Людина спостерігала за Згодом людина створила

бабка

лійка

хобот

кит

черв'як

віхор

бур

листок

реп'ях

підводний
човен

дерево

кран

сітка

гелікоптер

екскаватор

міст

кріт

застібка

пилосос

човен

жаба

дощ

ласти

павутіння

Досліджую космос

1.

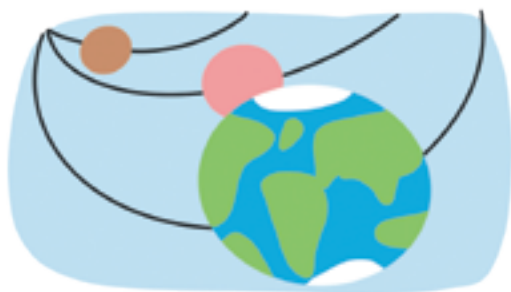
СОНЦЕ І ПЛАНЕТИ

- О, така яскрава кулька! Що це?
- Це Сонце.
- Хіба Сонце — це кулька?
- Так, це велика гаряча куля. Сонце освітлює і зігріває ось ці менші кульки. Це планети.

- Що вони роблять? Висять, як яблука на дереві?
- Ні, планети рухаються навколо Сонця.
- Як ми з мамою і Данилом на каруселі?
- Так, а ще кожна планета крутиться, як дзига.

- Одна планета, дві планети, три планети... То скільки їх?
- Навколо Сонця є вісім планет.
- Ось ці чотири такі малі!
- Так, і найменша планета — це Меркурій. На Меркурії один день триває п'ятдесят дев'ять земних днів.

- Яка з цих кульок — наша Земля?
- Ось ця невелика. Я зліпила її з білого, синього та зеленого пластиліну.
- Земля — найкрасивіша планета!
- Так, на нашій планеті є білі хмари, сині океани і зелені ліси.

2.

Хто це? Що це? Ку́лька (яка́?)
 Со́нце (що ро́бить?) Пляне́ти (що ро́блять?)
 Хма́ри (які́?) Океа́ни (які́?) Пляне́т (скі́льки?) ...

На́зва предме́та Хто? Що?	На́зва озна́ки Який? Яка́? Яке́? Які́?	На́зва дії Що ро́бить? Що ро́блять?	На́зва кілько́сті Скі́льки?
плянэ́та	мала́	кру́титься	вісі́м

3.

красі́вий — красі́віший — ...
 те́мний — ... — найте́мніший
 весéлий — ... — ...
 те́плий — ... — ...

мали́й — ме́нший — найме́нший
 вели́кий — бі́льший — найбі́льший
 до́брый — кра́щий — найкра́щий
 пога́ний — гі́рший — найгі́рший

4.

Рик насипа́є
 зе́млю
 в го́рщик.

Пляне́та
 Зе́мля.

А́ха засмага́є на со́нці.

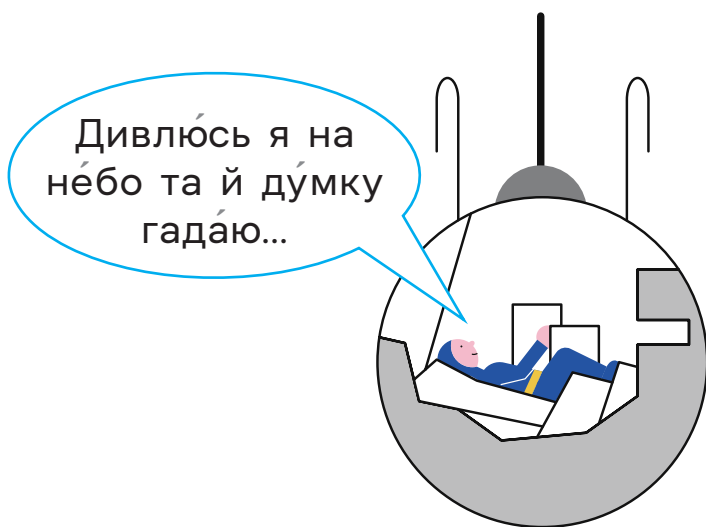
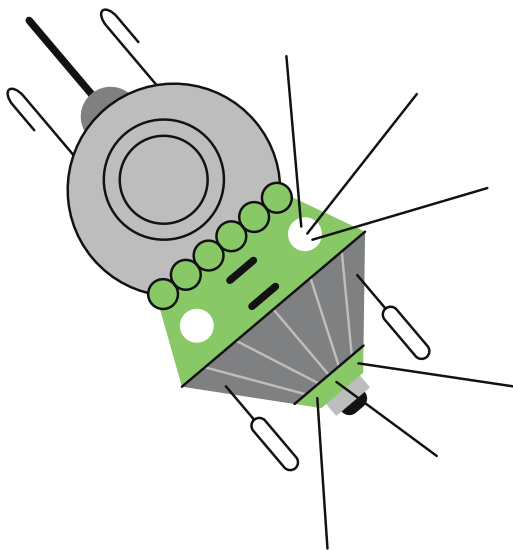
Пляне́ти ру́хаються
 навко́ло Со́нця.

5.

ПЕРША ПІСНЯ В КОСМОСІ

Перший українець у космосі — Павло Попович. Павло полетів у космос шістьдесят років тому. Космонавт провів у холодному космічному просторі чотирнадцять днів. Дослідник виконав технічні експерименти і сфотографував Землю.

У космічному кораблі Павло Попович заспівав українську пісню «Дивлюсь я на небо та й думку гадаю». Це була перша пісня на космічній орбіті.

6.

Хто? Космонавт (що зробив?) Корабель (який?)
Простір (який?) Орбіта (яка?) Років (скільки?)
Днів (скільки?)

7.

космос — космічний корабель
техніка — ... експерименти

народ — ... пісня
холод — ... простір

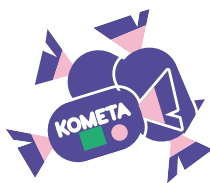
8. **ПЕРШИЙ КОСМОНАВТ УКРАЇНИ**

Представники понад сорока країн побували в космосі. Серед цих країн є і Україна. Леонід Каденюк — перший космонавт нашої держави. З дитинства він хотів бути пілотом, у шістнадцять років почав навчатися в училищі і згодом став льотчиком. Він літав на літаках п'ятдесяти типів. Пізніше Леонід Каденюк став космонавтом і полетів у космос. 19 листопада 1997 року з американського мису Канаверал стартував американський космічний корабель «Колумбія» з українцем Леонідом Каденюком у складі інтернаціонального екіпажу.

Цей політ став видатною подією. Під час польоту в космосі побували герб і прапор України і пролунав гімн України. Леонід Каденюк отримав чимало нагород і став Героєм України.

9.

літак «Мрія»

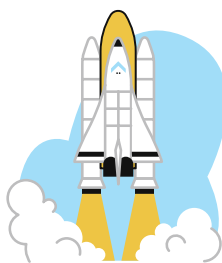
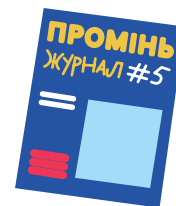
цукерки «Комета»

кінотеатр «Космос»

шоколад «Сузір'я»

космічний корабель
«Колумбія»дитячий журнал
«Промінь»

10.

КОГО БЕРУТЬ У КОСМОНАВТИ

Скаж́у вам, космона́втом
Не ко́жен змо́же бу́ти:
Ї́м Зе́млю ле́две ви́дно
І геть-геть-геть не чу́ти.

У ко́смосі чужо́му,
У ко́смосі німо́му
Бува́є тро́хи су́мно
І хо́четься додо́му,
І хо́четься на зе́млю
Ступи́ти й на́віть си́сти,
І хо́четься до ма́ми,
І сма́чно попо́їсти.

Бо там нема́є ка́ші
І сма́жених опе́ньків,
З харчі́в там ти́льки па́ста
У тю́биках ма́леньких.

Там іграшо́к нема́є
І му́зика не гра́є,
Хоча́ ніхто́ не сва́рить,
Але́ й не пригорта́є.

Ну як не занудьгу́єш?
Ну як тут не запла́чеш?
Тим бі́льше, що не чу́є
Ніхто́ тебе́ й не ба́чить.

Тому́-то в космона́вти,
Для боротьби́ з нудьго́ю,
Беру́ть лиш́е весели́х —
Таки́х, як ми з тобо́ю!

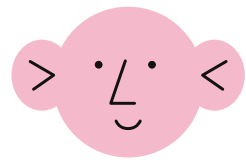
Сашко́ Дерма́нський

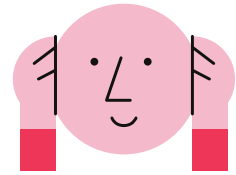

ба́чити — не ба́чити
гра́ти — ...
сварі́ти — ...

пригорта́ти — ...
занудьгува́ти — ...
запла́кати — ...

чу́ти

не чу́ти

він хо́че — йому́ хо́четься
вона́ спить — їй ...

він не хо́че — йому́ не ...
вона́ не спить — їй не ...

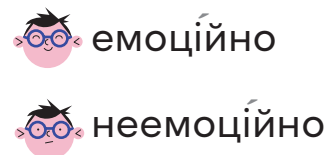
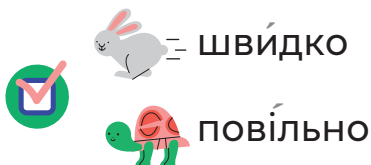
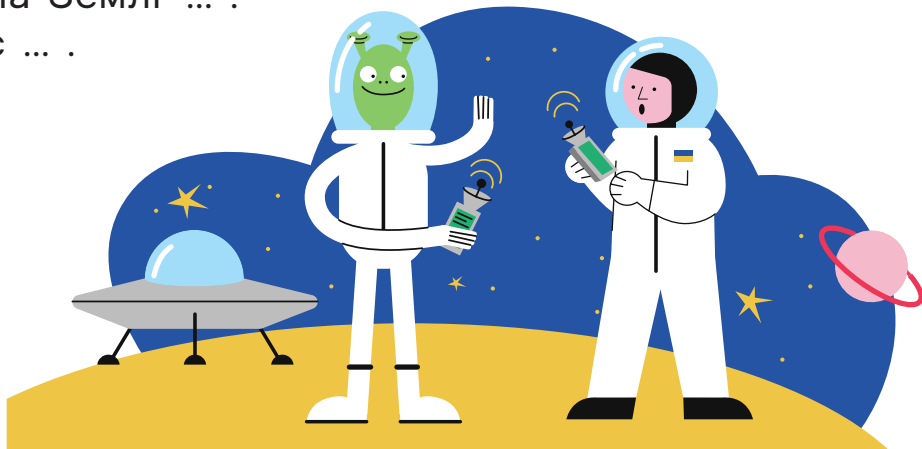
вона́ не сиді́ть — їй ...
він мріє́ — йому́ ...
вона́ не чита́є — їй ...

він ві́рить — йому́ ...
вона́ не лежі́ть — їй ...
він не те́рпить — йому́ ...

ЗУСТРІЧ

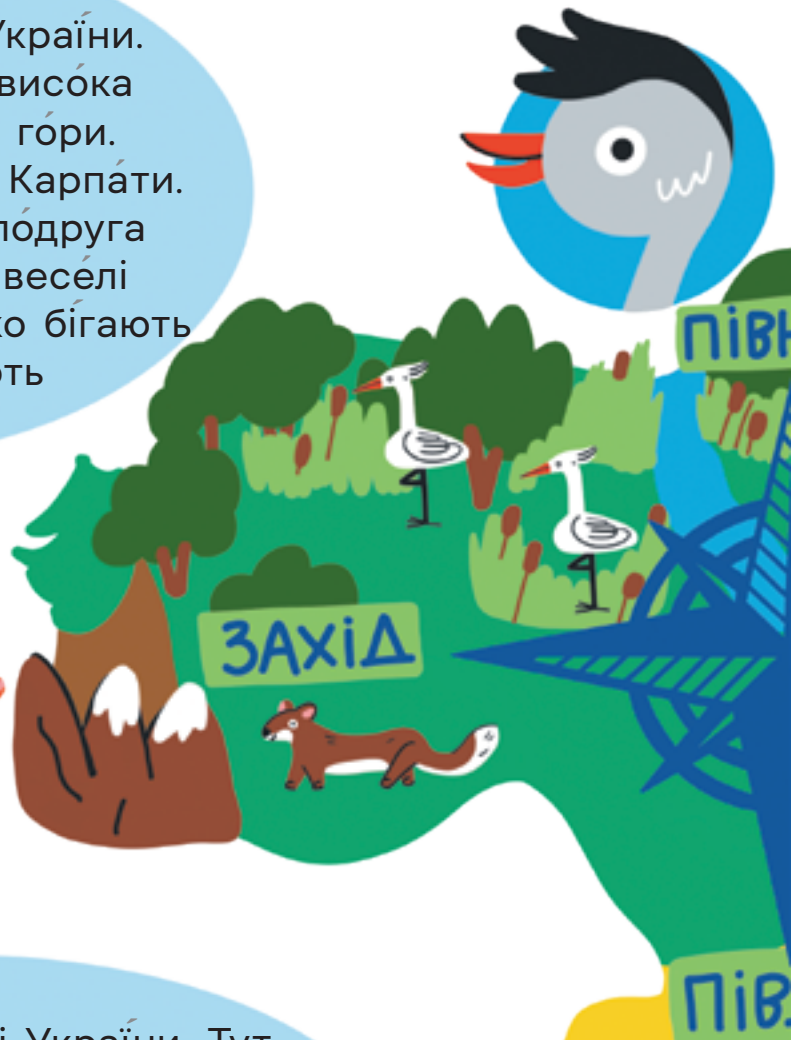
- Приві́т, я живу́ на плане́ті Земля́. Зві́дки ти?
- Приві́т! А я живу́ на плане́ті
- У нас на Землі́
- А у нас

Пізнаю природу

1.

— Я живу́ на за́ході України.
Біля мо́го буди́нку є ви́сока
го́ра. У нас повсю́ди го́ри.
На́ші го́ри назива́ються Карпа́ти.
Тут та́кож живе́ моя́ по́друга
куни́ця. Куні́ці дуже́ веселі́
і допи́тливі. Вони́ швидко́ бігають
і ви́соко стрибають
по дере́вах.

— Я живу́ на Півдні України. Тут
є го́ри і моря́. Мо́ре біля моє́ї оселі́
назива́ється Чорне мо́ре. А в Азо́в-
ському мо́рі живе́ мій друг краб.
На́ші кра́би дуже́ прудкі́ та кміт-
ливі́. Вони́ гли́боко пірна́ють і до́бре
хова́ються на морсько́му дні́.

— Я живу́ на Схóді України. Навкóло моєї хáти — ширóкий степ. У нас скрізь висóка трава́ і яскра́ві степові квіти. Тут та́кож живе́ мій дядько жук. На́ші жуки́ дуже́ пова́жні й оберéжні. Вони́ хова́ються від со́нця та ри́ють но́ри в землі́.

— Я живу́ на Півночі України. Поряд із моєю домівкою є густий ліс. У нас скрізь ліси́. Тому́ ця части́на України назива́ється Полі́сся. У на́шому лісі́ є боло́то. Там живе́ моя́ по́друга ча́пля. На́ші ча́плі повільні́ та пильні́. Вони́ до́вго сто́ять на одній но́зї́ та вишу́кують їжу́.

2.

На́зва предме́та	На́зва озна́ки	На́зва ді́ї
...

До́відка: буди́нок, висо́кий, гора́, по́друга, куні́ця, весéлий, допи́тливий, бі́гати, стриба́ти, де́рево, мо́ре, краб, прудкі́й, кмітли́вий, пірна́ти, хова́тися, ха́та, степ, трава́, жу́к, пова́жний, оберéжний, ри́ти.

3.

Одна́	гора́	куні́ця	нора́	ча́пля
Дві	го́ри

Закі́нчення — це зми́нна части́на в кінці́ сло́ва.
Осно́ва — це части́на сло́ва без закі́нчення.

гора́ — горі́

4.

Два	степі́	кра́би	жуки́	лісі́
Оди́н	степ

Під час зміни сло́ва зву́ки в закі́нченні мо́жуть зника́ти. Таке́ закі́нчення назива́ють нульови́м закі́нченням.

кра́би — краб□

5.

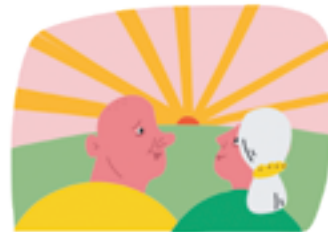
ЯК ВІЗНАЧИТИ НАПРЯМ?

Зараз день. Треба стати обличчям до Сонця. Попереду буде південь. На південному боці дерева більші гілки. З південного боку ростуть ягоди.

Зараз ніч. Треба стати обличчям до Полярної зорі. Попереду буде північ. На північному боці дерева менші гілки. З північного боку ростуть гриби.

Зараз ранок. Треба стати обличчям до Сонця. Попереду буде схід. Схід там, де сходить Сонце. У похмурий день на сході рожеве небо.

Зараз вечір. Треба стати обличчям до Сонця. Захід там, де заходить Сонце. У похмурий день на заході оранжеве небо.

6.

Одін, одна	зоря	...
Два, дві	гілки	ягоди	...	гриби

7.

схід — на сході
захід — на ...
північ — на ...

кінь — для ...
кріт — для ...
кіт — для ...

сіль — без ...
хитрість — без ...
злість — без ...

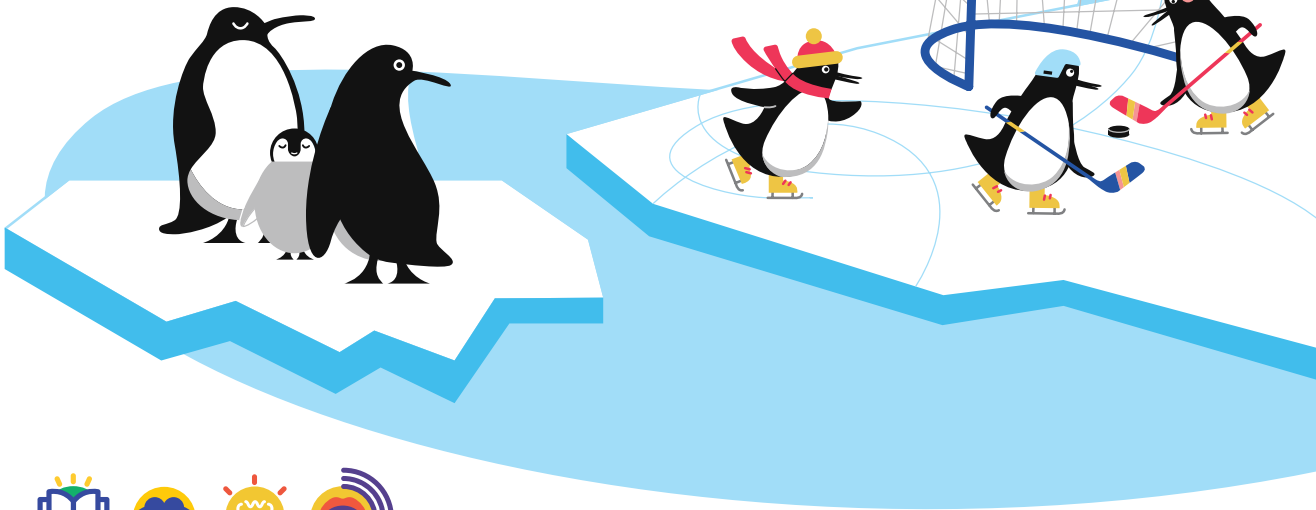
8.

ПІНГВІНИ

У сніжній Антарктиді*, немов на кораблі,
 Живуть собі пінгвіни: великі та малі.
 Птахи ці не літають, вони як вартові:
 поважно походжають по крижаній землі.
 Бо там, у Антарктиді, зима — то звична річ,
 А ще у Антарктиді найдовша в світі ніч.
 І холодно пінгвінам, коли мороз і віхола!
 Та нудитись птахам аж зовсім-зовсім ніколи.
 У них свої розваги: хокей та ковзані,
 Туди-сюди ганяють на ковзанці вони!
 А як вони потомляться, стають у коло всі:
 малята й немовлята, мамусі й татусі!

* Антарктида — континент у Південній півкулі Землі.

Тетяна Мельник

9.

Одін	Два
малий ☐ пінгвін ☐	малі ☐ пінгвіни ☐
... пінгвін ☐	великі пінгвіни ☐
... ніч ☐	найдовші ночі ☐

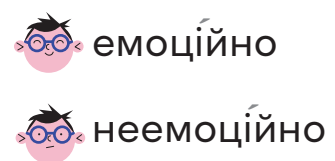
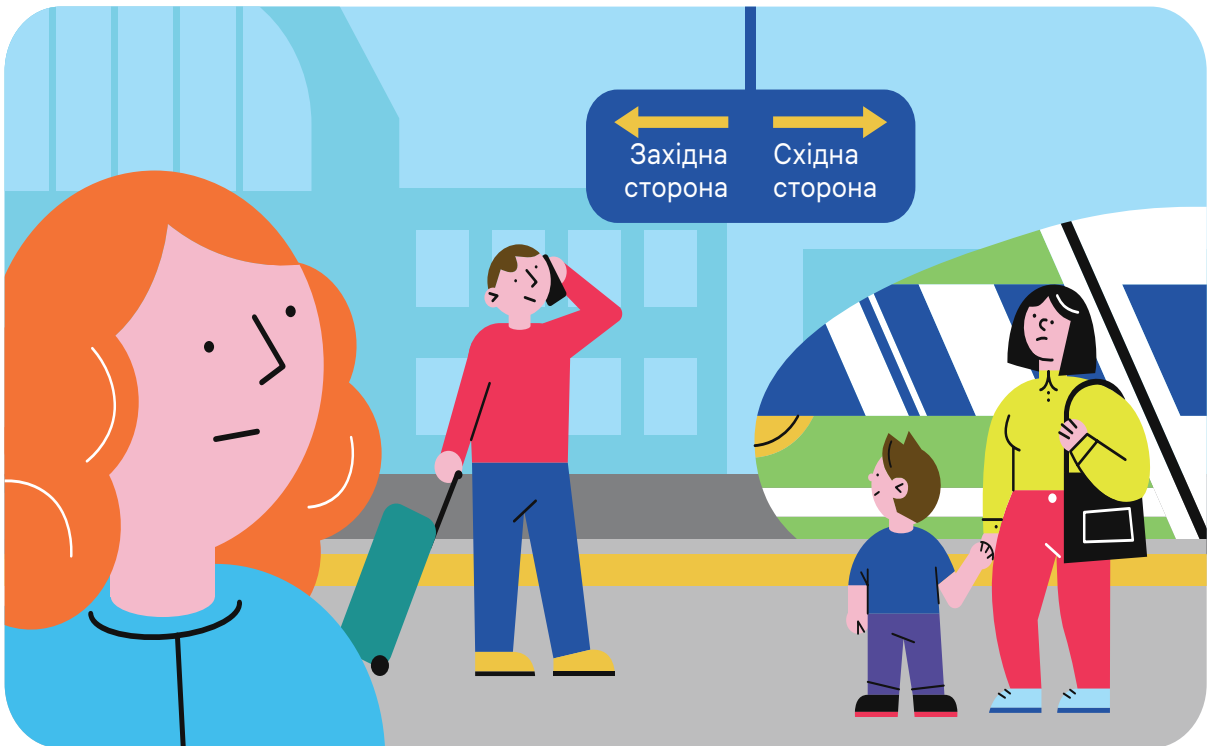
дерев'яний стіл
 кам'яний міст
 довгий ніс
 пухнастий хвіст

10.

— Ува́га! Шано́вні пасажіри! По́їзд но́мер два́дцять де́в'ять «Ки́їв — У́жгород» прибува́є на тре́тю ко́лію. Нуме́рація ваго́нів почина́ється із за́хідної сторо́ни вокза́лу. Бу́дьте ува́жні та обере́жні! Не сті́йте біля кра́ю платфо́рми!

— Ува́га! Шано́вні пасажіри! По́їзд но́мер вісім «Черні́вці — Ки́їв» прибува́є на четве́рту ко́лію. Нуме́рація ваго́нів почина́ється зі схі́дної сторо́ни вокза́лу. Бу́дьте ува́жні та обере́жні! Не сті́йте біля кра́ю платфо́рми!

— Ува́га! Шано́вні пасажіри! По́їзд но́мер ... «... — ...» прибува́є на ... ко́лію. Нуме́рація ваго́нів почина́ється з ... сторо́ни вокза́лу. Бу́дьте ува́жні та обере́жні! Не сті́йте біля кра́ю платфо́рми!

Тема 3. Наші справи

Обговорюємо ідеї

1.

- Як гарно! Чи можемо ми виростити цитрусові рослини?
- Так, треба побудувати скляну оранжерію.
- Пропоную оранжерію на даху. Там завжди сяє яскраве сонце.
- Хто буде такі цікаві споруди?
- Архітектори і будівельники. Вони проєктують і будують.

- Як поливати рослини? Рослинам потрібна чиста вода.
- Треба влаштувати водопровід.
- Хто виконує таку корисну роботу?
- Сантехнік. Він монтує труби для водопроводу.

- Як обігрівати оранжерію? Рослинам потрібна температура двадцять чотири градуси.
- Треба поставити три електричні лампи.
- Хто нам може допомогти?
- Електрики. Вони протягують дроти і встановлюють лампи.

- Як доглядати за рослинами? Рослини потребують піклування.
- Треба поливати і підживлювати їх.
- Хто нас може навчити?
- Садівник. Він доглядає за різними рослинами.

2.

На́зва предме́та	На́зва озна́ки	На́зва ді́ї	На́зва кілько́сті
...

Довідка: скляний, оранжерія, труба, будувати, сонце, двадцять чотири, поливати, дах, цитрусовий, лампа, проектувати, садівник, яскравий, чистий, три, цікавий, корисний, електричний.

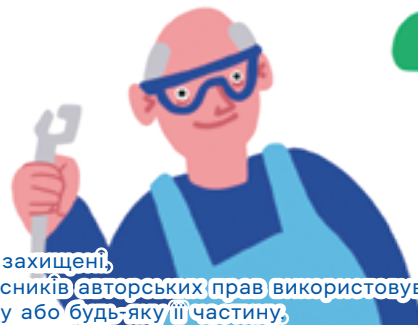
3.

водопровід — немає ...

дріт — немає ...

4.

Одін	Багато
будує	будують
сяє	...
виконує	...
монтує	...
...	протягують
...	встановлюють
доглядає	...
...	потребують

5.

АРКТИЧНА ПАСІКА

Якось Білому ведмедю
Закортіло з'їсти меду.
Та кругом — сніги й зима.
Звісна річ, що бджіл нема.

Бджіл нема, немає й меду.
Прикро Білому ведмедю —
Меду хочеться до сліз!
З гора в воду він поліз.

З'їв рибіну, другу Білий,
Та терпів немає сили!
І ведмідь наш літаками
Шле в Карпати телеграми:

«Здрастуй, Бурій, любий брате,
Хочу меду скуштувати.
Висилай бджолу хутчіш —
Брата Білого потіш!»

Цілий місяць криголам
Віз посілку, в ній — бджола.
Білий ну її просити:
— Швидше меду наносити!

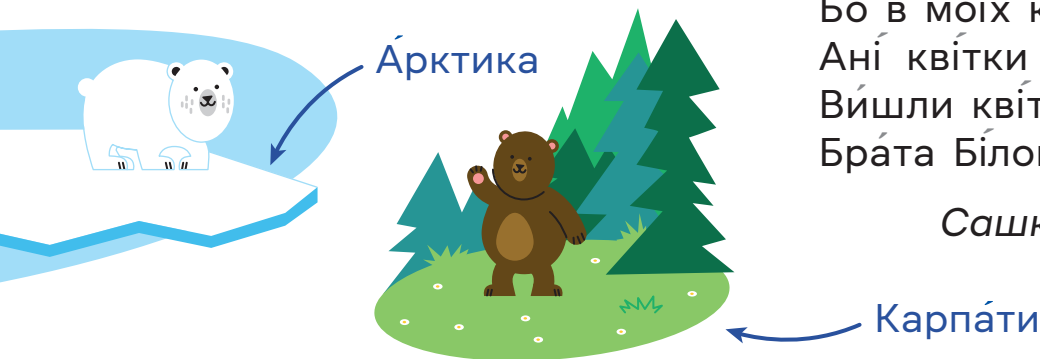
А бджола відповідає:
— Що ти?! Тут квіток немає,
— Сніг мете... Я, на бідую,
Ще замерзну й пропаду.

Зажурівся наш ведмедик:
— Не скуштую, мабуть, меду.
— А він, кажуть, — смакота.
Ох, біда мені, біда...

Знов швидкими літаками
Шле в Карпати телеграми:
«Не вдалось мені, мій брате,
Меду й досі скуштувати,

Бо в моїх краях бджола
Ані квітки не знайшла.
Вишли квітів, та хутчіш,
Брата Білого потіш».

Сашко Дерманський

6.

ведмідь — ведмеді	піч — ...	папір — ...
річ — речі	корінь — ...	джміль — ...

7.

Одін	Багато
...	шлють
...	відповідають
...	метуть
...	кажуть
...	лізуть

8.

НЕЗВІЧНІ ІДЕЇ

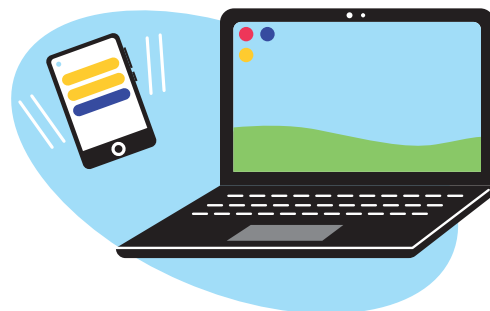
Здавна люди хотіли літати.

Тепер люди мають літаки.

Здавна люди хотіли передавати інформацію на відстані.

Тепер люди мають телефони і комп'ютери.

9.

АРКТИЧНА ПАСІКА (Продовження)

Цілий місяць криголам
В океані шлях долав —
Віз найкращі квіти з поля
На Північний сніжний полюс.

Кинувся до них ведмідь:
— Квіточкі, допоможіть!
Хочу пасіку створити,
Подаруйте трохи цвіту.

— Добре, будемо цвісти,
Лиш земліці намости
І теплицю побудуй.
Аж тоді пасічникуй!

Знову Білий літаками
Шле в Карпати телеграми:
— Бурій, брате, для теплиці
Вішли самоскід землиці.

Хоч квіток і вислав ти,
Тільки ж ніде їм рости.
Я ж не можу посадити
У пекучу кригу квіти.

Вмить загинуть, так і знай...
Бурій, брате, виручай...
Цілий місяць криголам
В океані шлях долав...

Сашко Дерманський

10.

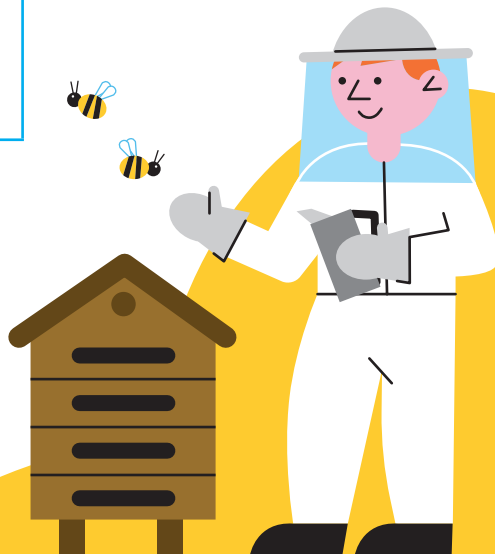
Форми слова	Синоніми
діжка — діжки	діжка — ...
бджоляр — ...	бджоляр — ...
бочка — ...	
пасічник — ...	

діжка

бочка

бджоляр
пасічник

11.

АРКТИЧНА ПАСІКА (Продовження)

...Збудував ведмідь теплицю,
Намостив квіткам землиці,
І тоді йому бджола
Діжку меду принесла!

З'їв наш Білий лóжок шість —
Та й завмер. Сидить, не їсть.
Не смачне! Щось тут не так!
Глядь — під хмарами літак.

Приземлився. А у нім —
Бурій, і сімейство з ним.
— Здрастуй, Білий. Зустрічай
І медочком пригощай.

Як наїлися медку,
Білий річ сказав таку:
— Коли сам я куштував,
Мед мені не смакував.

А тепер — оце-то так! —
Дивовижний в нього смак!
Бурій кутається в плед:
— Не солодкий навіть мед,

І немає втіхи в пúзі,
Коли сам їси, без друзів.
Білий гладить животá:
— Ну цей мед і смакота!

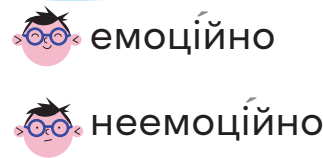
Я тепер щасливий дуже.
Дякую тобі, мій друже!

12.

Сашко Дерманський

1. Телеграма 1.
2. Розмова з бджолою.
3. Телеграма 2.
4. Розмова з квітами.
5. Телеграма 3.
6. Гості.

Планую справу

- Ми з татом зробили чотири годівниці і повісили біля хати.
- Може, зробимо годівниці для шкільного саду?
- Скоро зима, птахі голодні. Поглянь, скільки птахів у саду!
- Так! Біля школи великий сад. Треба зробити багато годівниць!

- Погляньте, яка гарна годівниця. Але де її встановити в саду?
- Там зрізали велике дерево і лишився пень. Можна поставити на пні.
- А де розставити інші годівниці?
- Треба зробити стовпчики і закріпити на них годівниці.

- Які птахі прилітають у шкільний сад?
- Ось дятел! А он іще два дятли! Прилітають і малі, і великі птахі.
- Я бачила синиць, сорок, горобців. Нам потрібна міцна і велика годівниця!
- Так! Але краще зробити дві або три великі годівниці.

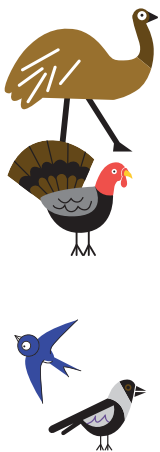
- Нам потрібні дошки і стовпчики. А ще молоток, пилка і цвяхі.
- Хто нам може допомогти робити годівниці?
- Я можу запитати про це в тата.
- А я можу попросити брата.

2.

Назва предмета	Назва ознаки	Назва дії	Назва кількості
...

Довідка: чотири, годівниця, повісити, хата, шкільний, зима, допомогти, птах, великий, прилітати, сад, два, попросити, пень, дятел, міцний, три, стовпчик, запитати, один, молоток, закріпити, дерево, встановити, гарний.

3.

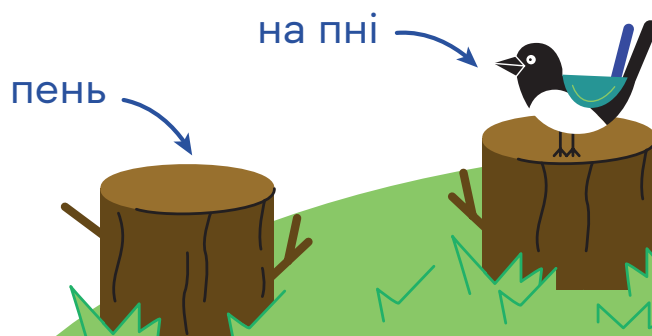

Один	Одна	Одне	Два
великий сад	велика годівниця	велике дерево	великі птахи
шкільний сад	... їдальня	... вікно	... уроки
... цвях	... дошка	... відро	малі птахи
... стовп	міцна годівниця	... ліжко	... стіни

4.

візок — на візку
 дятел — дятли
 орел — в орла
 човен — на човні
 вогонь — вогні
 хлопець — у хлопця

5.

ПТАХІ БІЛЯ НАШОЇ ШКОЛИ

Одного разу на ранковій зустрічі учитель запитав дітей:

— Що ви побачили нового в шкільному саду?

У класі здійнявся гамір. Усі разом вигукували:

— Там з'явилися нові годівниці!

— Великі годівниці для птахів!

— Захар, Назар, Оксана і Олена зробили годівниці!

Учитель вислухав дітей і запитав Захара з друзями:

— А як вам вдалося зробити і встановити такі великі годівниці?

Захар гордо відповів:

— Нам допомагали дорослі. Мій тато пиляв дошки.

А Оксана додала:

— А мій брат прибивав годівниці.

Іван проговорив:

— Чудово! Тепер ми можемо спостерігати за птахами!

Учитель захоплено запропонував:

— Зробімо проєкт «Птахи біля нашої школи». Що нам для цього треба?

Ілона впевнено відповіла:

— Спочатку нам треба об'єднатися в групи!

У Іларіона виникло важливе запитання:

— А скільки нам треба груп і скільки часу нам треба на цей проєкт?

Ілона почала міркувати:

— До годівниці прилітають різні птахи. Були горобці, синиці, дятли, сороки, ворони. Тому утворюємо п'ять груп.

Учитель поглянув на календар і сказав:

— У кінці листопада в школі ми маємо осінній ярмарок. Пропоную представити наш проєкт дітям і дорослим на ярмарку.

Усі підтримали ідею і заплескали в долоні.

Назар зацікавлено запитав:

— Мені подобаються ворони. Хто хоче працювати зі мною в цій групі?

Оксана та Ілона разом вигукнули:

— Ми! А що саме роблять учасники в групах? Які завдання вони мають?

Учитель почав писати на дошці завдання для груп:

10 листопада
Класна робота

1. У визначений час фотографувати годівниці.
2. Щодня записувати кількість своїх птахів біля годівниці.
3. Дізнатися про улюблений корм своїх птахів.
4. Знайти цікаву інформацію про своїх птахів.
5. Створити плакат.
6. Обговорити результати проєкту.

Усі почали жваво об'єднуватися в групи.

6.

зустріч (яка?) ранкова
сад (який?) ...
годівниці (які?) ...
запитання (яке?) ...
ярмарок (який?) ...
інформація (яка?) ...

віслухав (як?) уважно
вигуквали (як?) ...
відповів (як?) ...
запропонував (як?) ...
відповіла (як?) ...
об'єднуватися (як?) ...

7.

пта ^х □ — пта ^х и	шко ^л а — шко ^л и	лі ^ж к ^о — лі ^ж к ^а
уро ^к — ...	зимо ^а — ...	відро ^о — ...
са ^д — ...	соро ^к а — ...	де ^р ево — ...
сто ^в п — ...	до ^ш ка — ...	ві ^к но — ...
про ^є кт — ...	гру ^п а — ...	я ^б луко — ...

8.

— Сьогóдні ми йдемо́ в похі́д ... / ! / ?

захо́плено

невпе́внено

роздра́товано

су́мно

схва́льно

спо^кійно

переко́нливо

спі^вчу^тливо

9.

А. Захо́плено — схва́льно:

- Сьо́годні ми йдемо́ в похі́д!
- Так! Це на́ша пе́рша спі́льна по́дорож у го́ри!

Б. Роздра́товано — спокі́йно:

- Сьо́годні ми йдемо́ в похі́д!
- Так. Це на́ша пе́рша спі́льна по́дорож у го́ри.

В. Невпе́вно — переко́нливо:

- Сьо́годні ми йдемо́ в похі́д?
- Так! Це на́ша пе́рша спі́льна по́дорож у го́ри.

Г. Су́мно — співчу́тливо:

- Сьо́годні ми йдемо́ в похі́д...
- Так... Це на́ша пе́рша спі́льна по́дорож у го́ри.

шві́дко

го́лосно

емо́ційно

пові́льно

ті́хо

неемо́ційно

Благодійні справи

1.

- Бабусю, а ти пам'ятаєш, як у нас з'явився Оверко?
- Так, ми взяли його з притулку для тварин. Це було безпорадне цуценя.
- А тепер з нами живе такий дорослий пес!
- У притулку і зараз живуть пси. Їм треба багато корму. Пропоную зібрати гроші на корм.

БЛАГОДІЙНИЙ АУКЦІОН

- Наступний лот. Квиток з автографом відомої тенісистки Яріни Коваленко. Усі кошти — на корм для тварин! Початкова вартість — сто п'ятдесят гривень. Це один мішок корму!
- Триста гривень!
- Шістсот гривень!
- Шістсот гривень! Один! Два! Три! Продано!

- У нашому спортивному клубі ми щороку проводимо благодійний аукціон. Ми можемо продати наші сувеніри і допомогти притулку.
- Бабусю, чудовий план! Ми вже починаємо писати оголошення і збирати сувеніри!

- Аукціон пройшов успішно! Ми змогли зібрати гроші на шістнадцять мішків корму для тварин із притулку!
- Так! Бабуся Яріна і дідусь Андрій провели аукціон чудово!
- Ми зробили це з вашою допомогою. Ви запросили людей і підготували лоти!
- Можемо їхати до притулку! Песики чекають на корм!

2.

цуценя́ (яке́?) безпора́дне
пес (який́?) ...
сувені́ри (які́?) ...
тенісі́стка (яка́?) ...

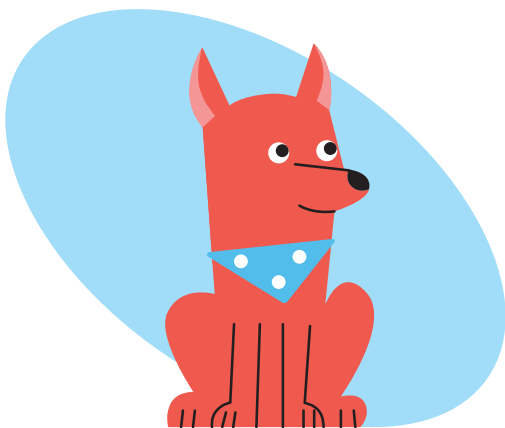
живу́ть (коли́?) за́раз
пройшо́в (як?) ...
прово́димо (коли́?) ...
зробі́ли (як?) ...

3.

На́зва предме́та	На́зва озна́ки предме́та	На́зва ді́ї	На́зва озна́ки ді́ї	На́зва кілько́сті
...

До́відка: бабу́ся, з'яві́тися, дорóслий, безпора́дний, за́раз, зібрати́, гро́ші, спорти́вний, щоро́ку, благоди́йний, аукціо́н, чудо́вий, оди́н, триста́, шістсо́т, мішо́к, корм, чо́тири, успі́шно, шістна́дцять, швидко́, чудо́во, за́проси́ти, ї́хати, чека́ти.

4.

А тепе́р з на́ми
живе́́ такий
дорóслий пес!

У приту́лку і за́раз
живу́ть пси. Ї́м тре́ба
бага́то ко́рму.

5.

я	ти	він, вона́, воно́
пропо́ну <u>ю</u>
...	пам'я́та <u>єш</u>	...
...	...	про́да <u>є</u>

ми	ви	вони́
пропо́ну <u>ємо</u>
...	пам'я́та <u>єте</u>	...
...	...	про́да <u>ють</u>

я ма́лював
 ти ма́лював
 він ма́лював

я ма́лювала
 ти ма́лювала
 вона́ ма́лювала

я ма́лювало
 ти ма́лювало
 воно ма́лювало

ми ма́лювали
 ви ма́лювали
 вони ма́лювали

6.

100	со́тня	сто
200	дві со́тні	дві́сті
300	три со́тні	три́ста
400	чо́тири со́тні	чо́тириста
500	п'ять со́тень	п'ятсо́т
600	шість со́тень	шістсо́т
700	сім со́тень	сімсо́т
800	ві́сім со́тень	ві́сімсо́т
900	де́в'ять со́тень	де́в'ятсо́т

141 кілогра́м, 282 кілогра́ми, 323 кілогра́ми, 454 кілогра́ми, 555 кілогра́мів, 646 кілогра́мів, 737 кілогра́мів, 868 кілогра́мів, 979 кілогра́мів.

7.

ПІВНИК І БОБОВЕ ЗЕРНЯТКО

Українська народна казка

Жили собі півник і курочка. Півник завжди **поспішав**, завжди **квাপився**, а курочка його попереджувала:

— Півнику, не поспішай! Півнику, не квасься!

Клював якомсь півник бобові зернятка й од поспіху подавився. Посинів і не дихає, і не чує, наче мертвий лежить. Злякалася курочка, гукає господиньку:

квাপився = поспішав

Всі права захищені.

Заборонено без письмового дозволу власників авторських прав використовувати будь-яким чином цю книгу або будь-яку її частину.

— Ох, господинько, дай маселка — півникові горлечко змастити: подавився півник бобовим зернятком.

чимдуж
=

— Біжи чимдуж до корівоньки, попроси в неї молочка, а з молочка я можу збити маслечко.

швидко
=

Швидко прибігла курочка до корівки:

щодуху
=

— Корівонько, дай молочка, з молочка господинька може збити маслечка, я маслечком хочу змастити півникові горлечко: подавився півник бобовим зернятком.

— А біжи щодуху до хазяїна, попроси його дати мені свіжої травичі.

Прибігає курочка до хазяїна:

— Хазяїне! Принеси швидше корівоньці свіжої травички, корівонька погодилася дати молочка, з молочка господинька може збити маслечка, маслечком я хочу змастити півникові горлечко: подавився півник бобовим зернятком.

— Біжи чимдуж до коваля за косяю.

Побігла щодуху курочка до коваля.

— Ковалю, ковалю, зроби швидше хазяїну нову кося. Хазяїн обіцяє покосити корівоньці травички, корівонька погодилася дати молочка, господинька може збити мені маслечка, я хочу змастити півникові горлечко: подавився півник бобовим зернятком.

Зробив коваль хазяїну нову і хорошу кося, хазяїн покосив корівоньці свіжої травички, корівонька дала молочка, господинька збила маслечко.

Змастила курочка півникові горлечко. Бобове зернятко пройшло крізь горлечко. Півничок підскочив і щодуху проспівав свою щіру подяку: «Ку-ку-рі-ку!»

8.

го́рло — го́рлечко

ма́сло — ...

ко́рова — ...

ку́рка — ...

трава́ — ...

господи́ня — ...

пи́вень — ...

зерно́ — ...

молоко́ — ...

9.

— Півнику, не поспішай! Півнику, не квапся!

— Ох, господи́нко, дай ма́селка — півникові го́рлечко змасти́ти.

— Біжи́ чимду́ж до коріво́ньки, попроси́ в неї молочка́.

— Коріво́нько, дай швидше молочка́.

— А біжи́ чимду́ж до хазяї́на, попроси́ його́ да́ти мені́ свіжої трави́ці.

— Хазяї́не! Принеси́ швидше коріво́ньці свіжої трави́чки.

— Біжи́ чимду́ж до коваля́ за косо́ю.

— Кова́лю, кова́лю, зроби́ швидше хазяї́ну нову́ ко́су.

швидко

повільно

го́лосно

ти́хо

емоці́йно

неемоці́йно

Витрачаю розумно

- А́хо, пода́й, будь ла́ска, скляну́ ба́нку з цу́кром і металеву ко́рбку з пе́чивом!
- Овва́! У цій ба́нці вже нема́є цу́кру! І пе́чива в ко́рбці вже нема́є!
- Дру́зі! Сього́дні ме́ні тре́ба піти́ до магази́ну і купіти проду́кти.
- Пропону́ю купувати́ проду́кти одра́зу для всіх нас.

- За́раз нам тре́ба оди́н паке́т цу́кру, три ко́рбки пе́чива і чо́тири паку́нки грéчки.
- Кра́ще не купувати́ упакóвку, а самі́м зва́жити това́р.
- Так! Ми мо́жемо взяти́ бі́льше това́ру і ви́тратити ме́нше гро́шей.
- До́бре! Ось дві полотня́ні торби́нки. Їх поші́в наш друг іжа́к.

- Я ма́ю ба́нківську ка́ртку. Потрі́бно зняти́ гро́ші в банкома́ті.
- Не тре́ба зніма́ти! У суперма́ркеті зру́чно плати́ти ка́рткою.
- Зві́сно! Ми мо́жемо сплати́ти ка́рткою і поді́лити су́му на всіх.
- Гарáзд! Ходи́мо до суперма́ркету! Ё́ню, швидко бері́ вели́кий візо́к!

- До́брый день! Чи ма́єте бо́нусну ка́ртку?
- До́брый день! Так, ось на́ша ка́ртка. Скажі́ть, на ка́ртці є бо́нуси?
- Так, ви ма́єте со́рок бо́нусів. Чи хо́чете їх ви́користати?
- Так, ми хо́чемо ви́користати всі бо́нуси з ка́ртки.

2.

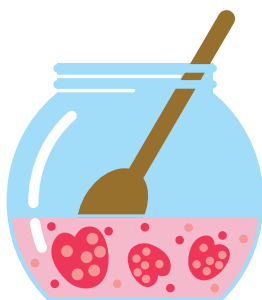
На́зва предме́та	На́зва озна́ки предме́та	На́зва ді́ї	На́зва озна́ки ді́ї	На́зва кі́лькості
...

До́відка: оди́н, зру́чно, дві, ба́нка, відрáзу, скляна́, сьо-го́дні, ко́рбка, за́раз, друг, пропонува́ти, вели́кий, зніма́ти, три, платіти, візо́к, чоти́ри, магази́н, металéвий, полотня́ний, бо́нусний, подава́ти, купіти, поділіти, сімсо́т, шві́дко.

3.

ба́нка

у ба́нці

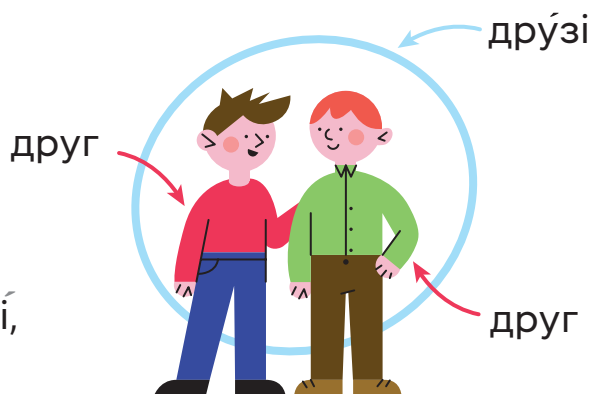
ко́рбка — у ...

ка́ртка — на ...

ла́вка — на ..., цуке́рка — на ..., рі́пка — на ..., ке́пка — у ..., ша́пка — у ..., ла́стівка — на ..., моза́йка — на

4.

нога́ — на ..., доро́га — на ..., кри́га — у ..., бе́рег — на ..., папу́га — на ..., пирі́г — у пирозі́, барлі́г — у барло́зі.

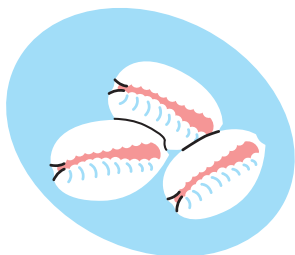

5.

ТАКІ РІЗНІ ГРОШІ

Давні люди жили без грошей. Вони просто виготовляли різні речі власними руками й обмінювалися.

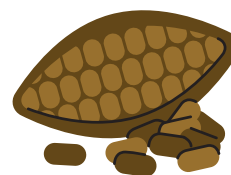
Пізніше для купівлі та продажу почали використовувати м'ушлі, шкури, боби. Це і були перші гроші.

м'ушлі

шкури

боби

Потім для торгівлі використовували шматки металу. Їх було зручно тримати в руці і рахувати. Люди домовлялися про ціну таких шматків металу. Так і з'явилися металеві гроші. Це були монети.

Люди почали продавати і купувати різні товари та послуги за монети. Часто у монетах пробивали дірочки і нанизували на мотузку. Але монети важко перевозити на далекі відстані, особливо у великих країнах. Тому в Давньому Китаї почали друкувати паперові гроші. Це були банкноти. Вони набагато зручніші, ніж металеві монети.

Навіть велику кількість банкнот можна просто скласти в сумку і перевезти.

шматки металу

старовинні монети

банкноти

Для зберігання та обміну банкнот і монет дуже давно стали виникати банки. Вони також видавали гроші на певний час у борг. Банкір мав спеціальну книгу і записував обіг грошей у цій книзі.

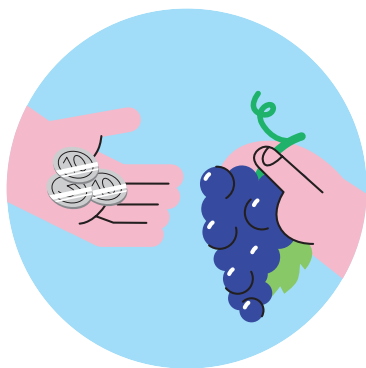
Для полегшення користування грошми банки використовували різні способи. Наприклад, можна було не платити банкнотами, а виписати грошовий чек.

Зараз банки пропонують людям зручний спосіб зберігання грошей — банківські картки. Це дуже просто.

Гроші зберігаються в банку. Людина носить картку із собою і може скрізь користуватися нею. На картці є магнітна смуга з інформацією про гроші. А читати інформацію на цій смугі вміє банкомат.

Тепер не тільки дорослі, але й діти можуть мати власну банківську картку. Для цього батьки можуть звернутися до банку і замовити картку для своєї дитини.

У сучасних магазинах і на ринках покупці можуть платити готівкою або карткою. Готівка — це банкноти і монети. Але платити за товари на сайті можна тільки карткою.

оплата
монетами

оплата
грошовим чеком

оплата банківською
карткою

кни́га — у ...
смуга́ — на ...

рука́ — у ...
сумка́ — у ...

7.

Товар	Ціна		
	сорок три монети	сімдесят дві мушлі	сто бобів
	чотири монети	дев'ять мушель	вісімдесят бобів
	три монети	шість мушель	сорок бобів
	дві монети	чотири мушлі	десять бобів

Продаю корову за сорок три монети. Я маю три корови. Скільки я можу отримати за корів?

А я продаю корову за сімдесят дві мушлі. Я маю п'ять корів. Скільки я можу отримати за корів?

А я продаю корову за сто бобів. Я маю дві корови. Скільки я можу отримати за корів?

Продаю ... за Я маю Скільки я можу отримати за ... ?

8.

— Дóбрый день! Вітаємо в нашому магазині! Чи маєте бóнусну кáртку?

— Дóбрый день! Так, ось моя кáртка. Скажіть, на кáртці є бóнуси?

— Так, Ви маєте на кáртці ... бóнуси (бóнусів). Чи хочете їх використати?

— Так, я хóчу використати ... бóнуси (бóнусів) із кáртки.

— Чи потрібен Вам пакéт?

— Ні, не потрібен, я маю полотняну торбінку.

— Ви хочете платіти бáнківською кáрткою?

— Так, будь лáска, ось моя бáнківська кáртка.

— Дякую! Прихóдьте ще!

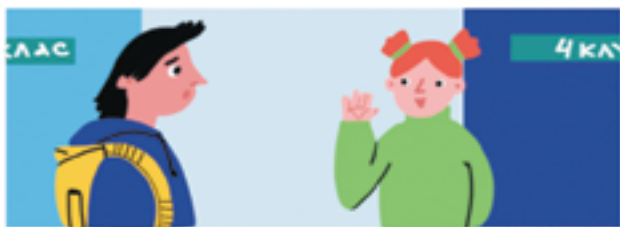

Тема 4. Наша спільнота

Ми різні і рівні

- Привіт! Мене звати Максїм. Я переїхав з батьками у ваше місто. Сьогодні перший день у цій школі. Допоможи, будь ласка, знайти третій клас.
- Привіт! Я Олена. І я навчаюся в третьому класі. Тепер ми однокласники. Я можу розказати про наш клас і нашу школу. Ходїмо!

- Класе, агів! Знайомтеся, це наш новий однокласник Максїм!
- Чудово! Ми можемо розказати тобі про наш клас. У нашому класі двадцять шість дітей. Усі ми маємо різні вподобання. І тому ми поважаємо одне одного. А́дже всі різні і рівні.

- Тут бібліотека. Далі спортзал і кабінет дирєктора. Наш клас навчається на другому поверсі. А на третьому поверсі навчаються старші класи.
- Олено, деякі діти сміються з моєї зачіски. Так було і в попередній школі.
- Не хвилюйся! Ти маєш гарну зачіску. Вона робить тебе особливим.

- Ми відвідуємо цікаві гуртки. Ми ліпимо, конструємо, граємо в театрі. А ти що любиш робити?
- Я люблю складати літаки та автомобілі з цеглинок конструктора.
- Ти можеш відвідувати наш гурток! Там ми всім класом створюємо місто.

2.

Відмінок	Назва предмета (однина)		
є	клас□	театр□	спортзал
немає	класу
радій	класу
бачити	клас□
задоволений	класом
бути на/у	у класі	у театрі	...
(покліч)	класе!

Довідка: степ, виноград, паркaн, басейн, футбол.

3.

ХТО РОСТЕ У ПАРКУ

У великому місті був маленький парк із озерцем. У парку росло одинадцять великих дерев і один малий паросток. Він мав тонке стебельце і два листочки. Йому подобалося, коли надвечір падав теплий дощ, і не подобалася холодна роса вранці.

У парку гуляли великі й маленькі люди. Доріжками чалапали голуби й ворони. У траві повзали мурашки, сонечка й пурхали метелики. Вони були схожі одні на одних. Маленькі люди — на великих, голуби — на голубів, ворони — на ворон, мурашки — на мурашок, сонечка — на сонечок, а метелики... Ну, метелики були різні, але всі мали по чотири крильця, по два вусики і по шість лапок.

«Цікаво, а хто з мене віросте? На кого я схожий?» — подумав паросток і взявся розглядати дерева навколо.

— Може, я схожий на тебе? — запитав у берези.

Але у берези кора біла, гладенька, а на ній — темні й шерехаві плями.

Навесні вона надіває серéжки. Ось такі.
І дає сік. Авжеж, сік!

Його збирають просто зі стóвбура. Сік про-
зóрий і дуже корісний.

Лістячко берéза має дрібне, а гілля — як
тонéнкі батіжки. Ось такі.

— Ні, — хитнулася берéза, — ти на мене
не схожий.

Порозмовлявши з берéзою, пáросток звер-
нувся до інших дерéв — дуба, горобіни,
ліпи, клéна, ясена, явора, каштана, тополі
і верби. Але він ні на ко́го з них не був схó-
жий. І ось нарéшті...

— Ой, твої листóчки такі ж, як у мене! — здивувався
пáросток. — Як тебе звать?

— Я — гінкго.

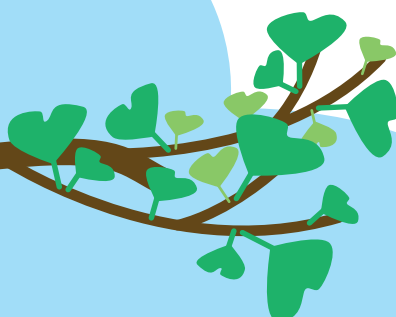
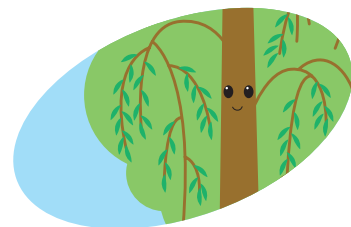
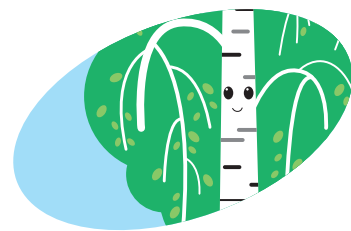
— Гін-к-го? Гін-кго?

— Авжеж, гінкго. Це слово означає «срібний
абрикóс», то можеш називати мене так.

— Краса-а-а... І я на тебе схожий?!

— Так. Ти схожий на мене, бо ти —
мій пáросток. Я чекало на тебе багáто-
багáто рóків. Тепér я щасливе. Бо
щáстя — це знайти у цьóму світі когóсь
схожого на себе. Хочá б листóчками,
хочá б тріщинками на корі...

Катеріна Міхаліцина

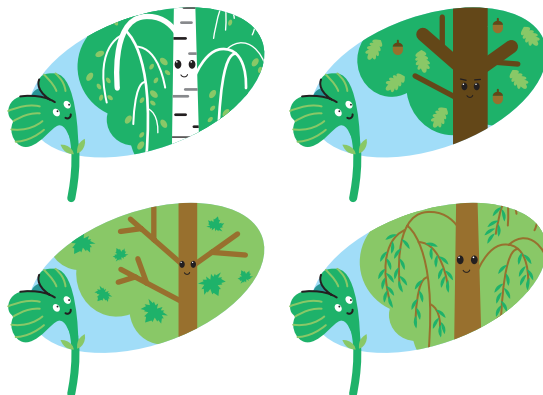
4.

Відмінок	На́зва предме́та (множи́на)		
є	метéлики	го́луби	листо́чки
нема́є	метéликів	го́лубів	...
ра́дий	метéлика́м
ба́чити	метéликів
задово́лений	метéлика́ми	...	листо́чка́ми
бу́ти на/у	на метéлика́х
(поклі́ч)	метéлики!

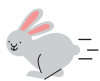
До́відка: дубі́, клéни, сто́вбури, па́ростки, баті́жки.

5.

- Я ма́ю ... листо́чки, а моя́ кора́ ... з Мо́же, я схóжий на те́бе?
 — Ні, ти на ме́не не схóжий. Я ма́ю ... листо́чки. А моя́ кора́ ... з

На́зва де́рева	Лі́стя	Кора́
Дуб 	те́мне, вели́ке	сі́ра, шереха́ва, з глибо́кими трі́щинками
Клен 	сві́тле, вели́ке	сі́ра, гру́ба, шереха́ва, з ширóкими трі́щинками
Верба́ 	сві́тле, тонке́	кори́чнева, гладéнька, з малéнькими кори́чневими пля́мами

шви́дко

пові́льно

го́лосно

ти́хо

емо́ційно

неемо́ційно

ІНСТРУКЦІЯ ДО ГРИ

1. Переглянь усі картки. Обери п'ять карток про те, що тобі подобається.
2. Обери когось із однокласників. Порівняйте ваші картки. Знайдіть однакові картки.
3. На однакових картках напишіть свої імена.
4. Обговоріть ваші вподобання.
 - Я маю вдома собаку. Його звати Пундик. Він білий і малий. А ти маєш собаку?
 - Так. Я маю собаку. Його звати Він
5. Знайди якомога більше однокласників з такими саме захопленнями або вміннями.

<p>Я маю вдома собаку.</p> 	<p>Я вмію кататися на ковзанах.</p> 	<p>Я люблю грати в шахи.</p> 	<p>Я люблю грати у футбол.</p>
<p>Я навчаюся грати на скрипці.</p> 	<p>Я маю вдома кактус.</p> 	<p>Я люблю співати.</p> 	<p>Я вмію грати на гітарі.</p>
<p>Я люблю читати казки.</p> 	<p>Я вмію вишивати.</p> 	<p>Я вмію плавати.</p> 	<p>Я люблю спостерігати за птахами.</p>
<p>Я маю вдома папугу.</p> 	<p>Я люблю кататися на велосипеді.</p> 	<p>Я вмію говорити двома мовами.</p> <p>А Б В Г A B C D</p>	<p>Я маю вдома кролика.</p>

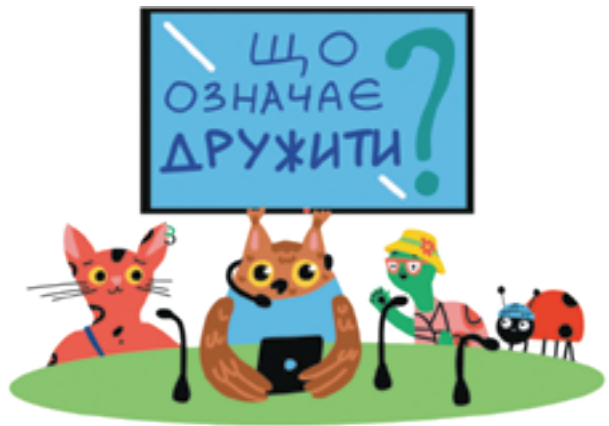
Увага і повага

1.

- Вітаю. Це програма «Що означає дружити?». Я її ведуча — сова. Я маю цікавих гостей. Ёню, представ, будь ласка, своїх друзів.
- Це Ёка, Рик і Аха. Ми товаришуємо три роки. Ми любимо читати книги і малювати. Для мене дружити — мати схожі інтереси.

- Ахо, скільки часу ти проводиш із друзями? Що ви любите робити разом?
- Ми зустрічаємося щодня. Ми з друзями любимо разом ходити в магазин. Там ми робимо спільні покупки. Для мене дружити — це допомагати одне одному.

- Ёко, вітаю! Де ти зараз перебуваєш?
- Зараз я у теплій країні. Тут багато цитрусових рослин. Вони нагадують мені про нашу оранжерію. Я спокійний за неї. Мої друзі піклуються про кожен рослинку. Для мене дружити — це довіряти своїм друзям.

- Ріку, що ти можеш додати до слів своєї подруги?
- Ми любимо робити одне одному подарунки. Приємно дарувати радість іншим. Дружні сюрпризи піднімають настрій. Для мене дружити — це бути уважним до інших.

2.

Відмінок		На́зва предме́та (однина́)
є	що?	росли́на
нема́є	чо́го?	росли́ни
ра́дий	чо́му?	росли́ни
ба́чити	що?	росли́ну
задово́лений	чим?	росли́ною
бу́ти на/у	на/у чо́му?	на росли́ни
(поклі́ч)	—	росли́но!

м'я́та

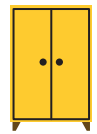
карти́на

яли́на

ла́мпа

ша́фа

3.

Відмінок		На́зва предме́та (однина́)
є	хто?	сова́
нема́є	ко́го?	сови́
ра́дий	ко́му?	сови́
ба́чити	ко́го?	сову́
задово́лений	ким?	сово́ю
бу́ти на/у	на ко́му?	на сови́
(поклі́ч)	—	со́во!

бджола́

ри́ба

4.

ПАН ПЕРЕВЕРТАС

Коли удома все гаразд,
Приходить пан Перевертас —
І тільки поруч він з'являється,
Одразу все перевертається:

Жене́ до нірки кішку ми́шка,
Мене́ читає зранку кни́жка,
Блукає́ бра́тик по оселі,
Збирає́ іграшки на стелі.

ходить

Змія́ летить, а птах повзе́,
Горішо́к білочку гризе́,
Рука́ми я карбую́ крок —
Батька́м пора́ у дитсадок!

*крокую́,
чітко йду*

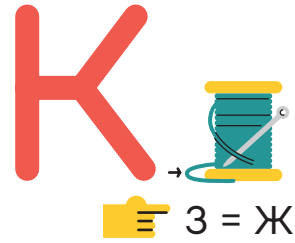
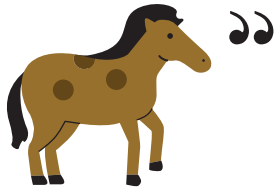
А я́кось літньої доби́
Пішли́ збира́ти ми гриби́,
Та ви́біг пан Перевертас
І вже гриби́ збира́ють нас!

Такий він, пан Перевертас!
Якби́ щодня́ бува́в у нас,
То став би рідним і близьким,
Шкода́, батьки́ не дру́жать з ним...

Сергій Пантюк

5.

6.

Що не так?	Як має бути?
<p>Хто когó женé до нiрки?</p> 	<p>... женé до нiрки ...</p>
<p>Хто що читає зранку?</p> 	<p>... читаю ...</p>
<p>Що когó гризé?</p> 	<p>... гризé ...</p>

7.

Курі не
клюють

Як кіт
наплакав

У мене фломастерів курі не клюють.
У мене цукерок як кіт наплакав.

Дерево міцне корінням, а людина — друзями.

8.

ПРО ДРУЖБУ І ДРУЗІВ

Я маю багато друзів. Але найчастіше я спілкуюся з (одно-класник) Назаром та однокласницею (Зоряна). Ми живемо в одному (будінок). Тому часто ходимо одне до одного в гості, разом готуємося до (уроки), гуляємо у (двір). Нам ніколи не буває нудно. Я маю вдома багато (кніжка) та ігор. У мене ми читаємо та граємося. Зоряна має (черепаха) та акваріум з (рибки). У гостях у Зоряни ми спостерігаємо за (тварини). Назар має великий конструктор з багатьма деталями. У Назара ми будуємо цікаві міста з високими (споруди) і широкими вулицями.

Ми товаришujemo вже три роки. У нас були суперечки. Іноді ми сварилися, але швидко мирилися.

Нещодавно я упав на ковзанці. Лікар заборонив мені ходити. Три тижні я не виходив із (квартира) і навчався вдома. Але я не нудгував. До мене щодня приходили Назар і Зоряна. Вони розповідали шкільні новини.

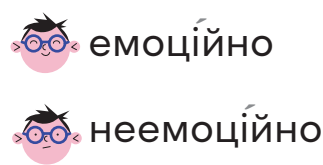
Потім ми разом робили домашні завдання. А мої батьки пригощали нас (фрукти) і (горіхи). Кілька разів мої друзі допомагали мені виїхати у двір на (візок). Нам було дуже весело.

Нарешті я одужав. Лікар дозволив мені ходити. Тепер ми знову разом бігаємо у (двір) і ходимо до (школа).

9.

1. Який твій улюблений урок?
Мій улюблений урок —
2. На чому ти любиш кататися?
Я люблю кататися на
3. Яка пора року твоя улюблена?
Моя улюблена пора року —
4. Що ти любиш одягати?
Я люблю одягати
5. Яку тварину ти маєш удома?
Я маю вдома

Цікаві та строкаті

Надзвичайно веселе свято — Новий рік. Його шанують у багатьох країнах.

На це свято люди запрошують гостей, прикрашають ялинку або інше новорічне дерево, одягають нове строкате вбрання. Щастя в новому році — головне побажання на цьому святі.

Одна цікава традиція існує в Італії. Перед святом дорослі і діти ретельно прибирають своє житло. Люди викидають старі та непотрібні речі. Тому напередодні свята стояти під вікном дуже небезпечно. Господарі обов'язково щось викидають.

Жителі Англії люблять обмінюватися вітальними листівками. Діти готують чобітки і кладуть туди сіно. Це частування для казкового віслюка. Дорослі відчиняють задні двері і випускають старий рік. А потім відчиняють передні двері і впускають Новий рік.

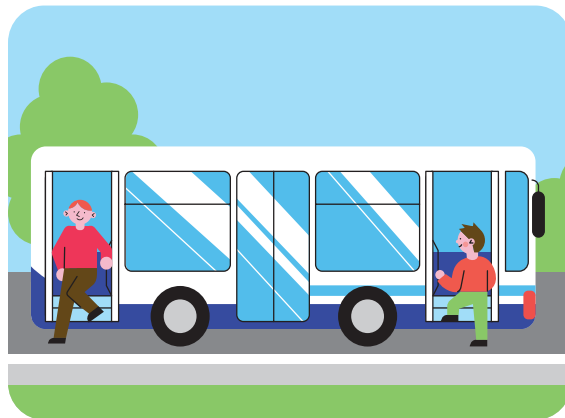

У Японії на Новий рік люди б'ють у дзвін сто вісім разів. Так завдяки святу можна зніщити погані думки. Діти кладуть під подушку малюнок кораблика. На цьому кораблику з чарівним вітрилом пливуть сім казкових чарівників. Вони привозять щастя.

2.

безпéчно — небезпéчно

перéдні двéрі — задні двéрі

діти — дорóслі

старé відрó — новé відрó

3.

На́зва предме́та	На́зва озна́ки предме́та	На́зва ді́ї	На́зва озна́ки ді́ї	На́зва кілько́сті
...

До́відка: весéле, дéрево, головні́й, одна́, новорі́чний, ретéльно, викида́ти, житло́, обов'язко́во, сіно, обмі́нюва-
тися, пливті́, сто ві́сім, по́тім, сім.

4.

Відмінок			На́зва предме́та (однина́)
є	що?	Називний	св'ято□
немає	чого́?	Родовий	св'ята□
ра́дий	чому́?	Давальний	св'яту□
ба́чити	що?	Знахідний	св'ято□
задово́лений	чим?	Орудний	св'ято \square м
бу́ти на / у	на / у чо́му?	Місце́вий	на св'яті \square
(покліч)	—	Клічний	св'ято \square !

5.

ДИ́КІ ОБРА́ЗИ ДИКОБРА́ЗА

В одному́ прада́вньому лісі жило́ мале́ньке звіря́тко — Невідо́мо-Хто.

Воно́ ма́ло таку́ ніжну й то́нку шкі́ру, що на со́нці крі́зь не́ї просві́чувалося тремтлі́ве се́рденько. Кра́пля дощу́ чи листо́к, що зрива́вся з де́рева й па́дав на Невідо́мо-Кого́, завдава́ли йому́ неабія́ких при́крощів. І тому́ Невідо́мо-Хто весь час хова́лося у свої́й нірці́ під жму́тком то́рішнього лі́стя.

Одно́го ра́зу Невідо́мо-Хто ві́ршило: «Не мо́жу так бі́льше жи́ти!» — і вийшло на прогу́лянку. На межі́ лісу́ й по́ля воно́ побачило згра́ю мише́й і зраді́ло: ми́ші були́ дуже́

плем'я мише́й

ми́ша

схожі на нього. Тільки мали хутрянні шубки й були страшенно прудкі. Невідомо-Хто втішилося, що зустріло друзів. Але миші хором сказали:

— Ти не з нашого племени. Ми не хочемо тебе знати!

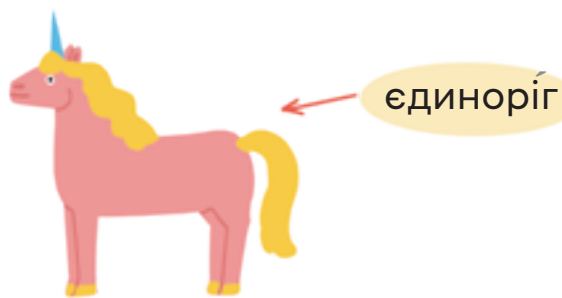
Невідомо-Хто повернулося до своєї нірки й запорпалося носом у лістя. Тієї ночі воно погано спало, увесь час крутилося уві сні, чухало спінку й попискувало. А коли настав ранок, Невідомо-Хто зі здивуванням помітило, що на ньому віросла... голка.

— Ось хто я тепер — єдиноріг! — зраділо Невідомо-Хто й пішло до єдинорогів.

Єдинороги були великі й суворі. Вони кресали копитами:

— Геть! Ти — не з нашого племени! Краще не потрапляй нам під ноги — розтопчемо!

І Невідомо-Хто знову заховалося у нірку. І знову погано спало...

єдинороги кресали копитами

6.

Я маю дивовижні копита.

У мене з-під копит іскри летять.

У єдинорога є чотири копита.

Я суворий завдяки копитами.

Любі мої копита, ви в мене дуже міцні!

Єдинороги сильні і кресуть копитами.

На копитах у єдинорогів виблискують іскри.

Всі права захищені.

Заборонено без письмового дозволу власників авторських прав використовувати будь-яким чином цю книгу або будь-яку її частину.

7.

Відмінок			На́зва предме́та (множи́на)	
є	що?	Називний	копита́	дере́ва
нема́є	чо́го?	Родовий		...
ра́дий	чо́му?	Давальний
ба́чити	що?	Знахідний
задово́лений	чим?	Орудний	копита́ми	...
бу́ти на / у	на / у чо́му?	Місце́вий
(поклі́ч)	—	Клі́чний

8.

А під ра́нок біля то́ї го́лки з'явілася ще одна...

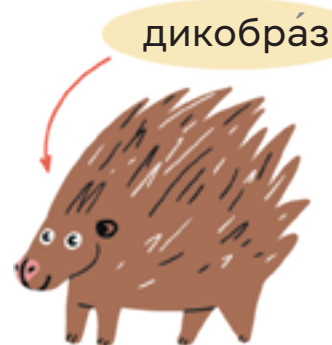
— Тепе́р я — справжній о́лень! — подумало Невідо́мо-Хто і вірушило до о́ленів.

Але́ кра́сені-о́лені на́віть не почу́ли, що до них хтось гука́є!

Насту́пної но́чі біля тих двох го́лок віросла тре́тя. Це було́ дуже схо́же на коро́ну.

— Я, ма́буть, принц! — віришило Невідо́мо-Хто й пішло́ шукати сво́є коро́лівство.

Але́ його́ гна́ли звідусі́ль. У зві́рів був свій цар — лев, у птахі́в — оре́л, у ри́б — кит. І всі́ смія́лися із незгра́бного шукача́ трону́. А пі́сля ко́жної но́чі, впродо́вж яко́ї Невідо́мо-Хто обра́жено сопи́ло і зітха́ло, з'явля́лися нові́ й нові́ голкі́. Зре́штою, їх ста́ло так ба́гато, що Невідо́мо-Хто ста́ло більши́м за само́го се́бе вдві́чі. Йому́ було́ ва́жко носіти сво́є

колюче й гостре вбрання, але тепер уже ніхто не наважувався образити його. Дуже вже грізно стирчали голки!

...І тепер, коли у Дикобраза питають, чому він так одягнений, він сумно хитає головою і каже:

— О, це все — від диких образ...

Ірэн Роздобудько

9.

Сійся, родіся,
Жіто, пшениця,
Горіх, чечевіця,
І всяка пашніця,
Внизу кореніста,
Зверху колосіста,
Щоб на майбутній рік
Було більше, ніж торік.
Щоб всього було доволі
І в коморі, і на полі.
Сію, сію, посіваю,
З Новім роком вас вітаю!

Сієм, вієм, посіваєм,
З Новім роком вас вітаєм —
На щастя, на здоров'я,
На Новий рік!
Щоб вам вродило
Краще, ніж торік, —
Коноплі під стелю,
А льон до коліна,
Щоб вам, господарі,
Голова не боліла!

10.

На Новий рік люди вішають в оселі чудові прикраси. Ось одна з таких прикрас. Її називають «павук». Раніше таких «павуків» виготовляли із соліми. Соліми прикраси дуже легкі і красиві. Люди підвішували «павуків» до стелі. Ці прикраси постійно крутілися. Вони нагадували живих істот.

Ти теж можеш зробити українську новорічну прикрасу. Замість соліми можна використати інші матеріали: трубочки з паперу або очерету. Для цього тобі потрібні дванадцять однакових трубочок. Наріж їх.

1. Візьми чотири трубочки. Нанижи ці трубочки на нитку. Тепер ти маєш квадрат.

2. Візьми ще дві трубочки. Нанижи їх на нитку. Розмісти з однієї сторони квадрата. Приєднай ці дві трубочки до квадрата. Тепер ти маєш трикутник. Зв'яжи нитку.

3. Зроби ще три трикутники і прикріпи їх до квадрата. Кінець нитки зав'яжи на вузол. Тепер ти маєш фігуру з квадратом у центрі.

4. Підними догори другий і четвертий трикутники і зв'яжи до купи їхні вершини. Опусті донизу перший і третій трикутники і зв'яжи до купи їхні вершини. Новорічний «павук». Повісь його на стелю.

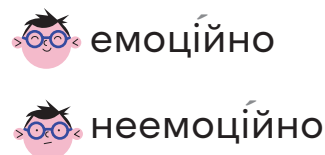
11.

- Я хóчу прикрáсити я́лінку влáсною і́граш-кою. Це герóй кáзки «Ді́кі обра́зи Дикобра́за». Я роблю́ єдинорóга. Для цьогó я беру́ пласти́лін різних ко́льорів. Тулу́б і хвіст я роблю́ з білого і сі́рого пласти́ліну. Копі́та я роблю́ корі́чне-вого ко́льору. О́чі у могó єдинорóга блакі́тні. Рі́г я роблю́ з жо́втого пла-сти́ліну.
- Я теж хóчу прикрáсити я́лінку влáсною і́грашкою. Я роблю́ ...

Я́лінкові і́грашки з пласти́ліну

єдинорі́г	мі́ша	дикобра́з	о́лень
ту́луб	хвіст	ту́луб	ту́луб
хвіст	ла́пки	голкі́	хвіст
копі́та	ніс	ла́пки	копі́та
о́чі	о́чі	ніс	о́чі
рі́г	в́уса	о́чі	ро́ги

Секрети звуків і слів

ПРО СЕКРЕТИ ЧИТАННЯ

Уміти читати — це вміти впізнавати звуки у знаках. Будь-яке слово можна записати знаками. У другому класі ми домовилися про позначення звуків.

Голосні звуки ми позначали так: , а приголосні звуки — так — . А ще нам треба було позначати тверді і м'які приголосні, а також дзвінкі і глухі приголосні. Тому ми використовували для запису такі позначки:

Твердий дзвінкий

М'який дзвінкий

Твердий глухий

М'який глухий

Ми мали 5 позначок і могли записати будь-яке слово.

Наприклад, записано слово *діти* .

Але такий запис слів не дуже зручний для читання. Прочитати тут можна і *ріпа*, і *ліки*. Тому ми почали вивчати букви. В українському алфавіті є 33 букви. Багато слів просто і писати, і вимовляти: мак, сом, комета, собака.

Потім ми познайомилися із секретами букв Я, Ю, Є. Навчилися позначати на письмі подовжені приголосні. І навчилися писати апостроф.

Але цих знань мало. Наприклад, ми не можемо відтворити подовжений м'який звук у словах *діється* або *закінчиться*. У буквенному записі слова цей звук не побачиш. Про такий секрет читання слів можна дізнатися зі спеціального запису — транскрипції слова.

Транскрипція дозволяє за допомогою знаків передавати звучання слова. Наприклад, знак Н може бути буквою на позначення твердого і м'якого звуків. У транскрипції ми використовуємо квадратні дужки і спеціальні позначки [́]: біля знаку. Напишемо знак Н у квадратних дужках — і це вже не буква, а звук: твердий звук [н] або м'який звук [н[́]].

Звук	Позначення зв́ука в тран- скрипції	Позначення скла́ду або сло́ва в тран- скрипції	Написа́ння скла́ду або сло́ва
Голосний звук або твердий при́голосний звук	[a], [h]	[на]	на
М'який при́голосний звук	[h']	[h'a]	ня
Твердий подо́вжений при́голосний звук	[h:]	[ан:a]	Анна
М'який подо́вжений при́голосний звук	[h':]	[ран':a]	ра́ння

Розуміти транскрипцію дуже корисно. Для вправного володіння мовою часто треба уточнювати читання слова. Тут нам і потрібна транскрипція. У деяких словах написання не відповідає вимові. Такі слова треба запам'ятовувати.

Зверні увагу на написання і читання таких слів:

Но́мер сторінки	Як сло́во пи́шеться	Як сло́во вимовляється
4	гілля́	гі[л':]а
7	я́блуко	[йа]блуко
7	комп'ю́тер	комп[йу]тер
8	за́кінчи́ться	закінчи[ц':]я

Но́мер сторі́нки	Як сло́во пи́шеться	Як сло́во вимовля́ється
8	діе́ться	діє[ц':]я
19	два́дцять	два[ц':]ять
22	нахиля́ється	нахиляє[ц':]я
23	одина́дцять	одина[ц':]ять
22	двана́дцять	двана[ц':]ять
22	трина́дцять	трина[ц':]ять
22	чотирна́дцять	чотирна[ц':]ять
22	п'ятна́дцять	п'ятна[ц':]ять
22	ші́стна́дцять	ші[сн]а[ц':]ять
23	вісімна́дцять	вісімна[ц':]ять
26	три́дцять	три[ц':]ять
26	п'ятдеся́т	[пйад]есят
26	ші́стдеся́т	ші[зд]есят
34	ру́хаються	рухаю[ц':]я
34	кру́тяться	крути[ц':]я
38	хо́чється	хоче[ц':]я
40	назива́ються	називаю[ц':]я
40	хова́ються	ховаю[ц':]я
44	потомля́ються	потомля[ц':]я
45	почина́ється	починає[ц':]я
48	хутчі́ш	ху[ч':]іш
51	ку́тається	кутає[ц':]я
55	подоба́ються	подобаю[ц':]я
61	п'я́тсо́т	[пйац:]от

Но́мер сторі́нки	Як сло́во пи́шеться	Як сло́во вимовля́ється
58	ші́стсо́т	ші[с:]от
61	де́в'ятсо́т	де[вйац:]от
67	збе́ригаю́ться	збе́ригаю[ц':]я
70	навча́ється	навчає[ц':]я
70	навча́ються	навчаю[ц':]я
76	пі́клую́ться	пі́ккую[ц':]я
78	з'явля́ється	[зйа]вляє[ц':]я
78	переверта́ється	перевертає[ц':]я

2.

Відмі́нок		На́зва предме́та (о́дин)	На́зва предме́та (бага́то)
є	що?	каву́н□	кавуни́
нема́є	чо́го?	кавуна́	кавуни́в
ра́дий	чо́му?	кавуну́	кавуна́м
ба́чити	що?	каву́н□	кавуни́
задово́ле- ний	чим?	кавуно́м	кавуна́ми
бу́ти на / у	на / у чо́му?	на / у кавуни́	на / у кавуна́х
(покли́ч)	—	каву́не!	кавуни́!

Відмінок		На́зва предме́та (один)	На́зва предме́та (багато)
є	що?	хма́ра□	хма́ри□
нема́є	чо́го?	хма́ри□	хмар□
ра́дий	чо́му?	хма́ри□	хма́рам□
ба́чити	що?	хма́ру□	хма́ри□
задово́ле- ний	чим?	хма́рою□	хма́рами□
бу́ти на / у	на / у чо́му?	на / у хма́ри□	на / у хма́рах□
(поклі́ч)	—	хма́ро!□	хма́ри!□

Відмінок		На́зва предме́та (один)	На́зва предме́та (багато)
є	що?	я́блуко□	я́блука□
нема́є	чо́го?	я́блука□	я́блук□
ра́дий	чо́му?	я́блуку□	я́блукам□
ба́чити	що?	я́блуко□	я́блука□
задово́ле- ний	чим?	я́блуком□	я́блуками□
бу́ти на / у	на / у чо́му?	на / у я́блуку□	на / у я́блуках□
(поклі́ч)	—	я́блуко!□	я́блука!□

Зміст

Тема 1. Наш добробут

Мій літній щоденник	4
Піклуюся про безпеку.	10
Радість кожного дня	16
Піклуюся про здоров'я	22

Тема 2. Наше довкілля

Дивовижні винаходи	28
Досліджую космос	34
Пізнаю природу	40

Тема 3. Наші справи

Обговорюємо ідеї.	46
Планую справу	52
Благодійні справи	58
Витрачаю розумно	64

Тема 4. Наша спільнота

Ми різні і рівні.	70
Увага і повага	76
Цікаві та строкаті.	82

Секрети звуків і слів	90
--	-----------

«Навчаємось разом» — це програма співпраці між Україною та Фінляндією. Її було розпочато в липні 2018 року, а наприкінці 2018 року до проекту приєднався ЄС, що надав додаткове фінансування для підвищення якості викладання української мови серед національних меншин. Проект реалізує компанія FCG Finnish Consulting Group Ltd. Він має національне охоплення та спрямований на підтримку реформи Нової української школи (НУШ), особливо в галузі початкової освіти. Основними цілями проекту є увідповіднення викладання й адміністрування в школах стандартам НУШ; популяризування цієї реформи серед освітян і широкої громадськості; удосконалення освітнього середовища в 1-12 класах.

Навчальне видання
*ПАНЧЕНКОВ Андрій Олексійович,
СТАРАГІНА Ірина Петрівна,
РОМАНЮК Ольга Володимирівна,
ГУМЕНЮК Людмила Ярославівна*

«НАВЧАЄМО(СЬ) УКРАЇНСЬКОЇ РАЗОМ»
Навчальний посібник для 3 класу
з навчанням мовами національних меншин
закладів загальної середньої освіти
(у 2 частинах, з аудіосупроводом)
(Частина 1)

Редактор *Ю. М. Миронова.*
Технічний редактор *С. О. Петрачков.*
Коректор *В. П. Нестерчук.*

ФП470484У. Формат 84×108/16. Папір офсетний. Гарнітура Inerta.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 10,08.

ТОВ Видавництво «Ранок»,
вул. Космічна, 21а, Харків, 61145.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7548 від 16.12.2021.
E-mail: office@ranok.com.ua. Тел. (057) 701-11-22.

Навчальний комплект з української мови для 3 класу з навчання мовами національних меншин:

- навчальний посібник (у 2 частинах);
- робочий зошит (у 2 частинах);
- посібник для вчителя;
- мультимедійні матеріали.

Навчальний посібник:

Заснований на сучасних методиках вивчення української мови як державної.

Містить цікаві й компетентнісні завдання на розвиток комунікативних навичок, потрібних для життєвого успіху й ефективного навчання.

Передбачає інтерактивні стратегії навчання мови, рольові ігри, інсценівки, креативні вправи.

Залучає персонажів-посередників, які мотивують і супроводжують учнів упродовж навчального року.

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Ministry for Foreign
Affairs of Finland

 інтернет-підтримка

за QR-кодом або посиланням
rnk.com.ua/103405

Всі права захищені.

Заборонено без письмового дозволу власників авторських прав використовувати будь-яким чином цю книгу або будь-яку її частину.